

## Chambre des Représentants

SESSION 1965-1966

23 MARS 1966

### PROPOSITION DE LOI

portant réforme des commissions  
d'assistance publique.

### DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition envisage de réformer les commissions d'assistance publique telles qu'elles sont issues de la loi organique du 10 mars 1925 établissant la fusion des anciens bureaux de bienfaisance et des commissions administratives des hospices civils.

L'objet actuel de la commission d'assistance publique est résumé dans l'article 1<sup>er</sup> de la loi du 10 mars 1925, ainsi libellé : « Les bourgmestre et échevins veillent à la constitution d'une commission d'assistance publique ayant pour mission de soulager et de prévenir la misère, et d'organiser le service hospitalier dans les conditions déterminées par la présente loi ».

Depuis de nombreuses années, on déplore le fonctionnement déficient des commissions d'assistance publique et les difficultés financières de ces dernières.

L'unanimité s'est faite pour reconnaître que les structures actuelles ne sont plus adaptées aux conditions sociales et économiques présentes et pour souhaiter une réforme institutionnelle.

D'une part, dans les communes possédant un établissement hospitalier géré par la commission d'assistance publique, les finances communales ne sont plus à même de pourvoir à la couverture des charges de gestion de cet établissement.

C'est pour cette raison d'ailleurs que la loi du 23 décembre 1963 sur les hôpitaux a prévu en son article 13 que les communes ne sont plus tenues de couvrir le déficit qui résulte pour les commissions d'assistance publique du fonctionnement de leurs hôpitaux.

Le problème n'en est pas résolu pour autant puisque cette législation n'assure aux hôpitaux qu'un remboursement du coût des journées d'entretien calculé au prix normal, celui-ci étant souvent inférieur au coût réel des soins prestés. Ce n'est d'ailleurs pas en déplaçant le problème financier qu'on le résoudra.

En ce qui concerne le financement des investissements destinés à assurer la construction de nouveaux complexes,

## Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1965-1966

23 MAART 1966

### WETSVOORSTEL

tot hervorming van de commissies  
van openbare onderstand.

### TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel beoogt een hervorming van de commissies van openbare onderstand, zoals zij bestaan op grond van de organieke wet van 10 maart 1925, waarbij de gewezen burelen van weldadigheid en de beherende commissiën der burgerlijke godshuizen werden samengesmolten.

Het eerste artikel van de wet van 10 maart 1925 vat het huidige doel van de commissie van openbare onderstand samen. Dit artikel luidt als volgt : « De burgemeester en schepenen zorgen dat een commissie van openbare onderstand wordt opgericht, welke, op de bij deze wet bepaalde wijzen, gelast is de ellende te verzachten en te voorkomen en de dienst der ziekenverpleging in te richten. »

Sedert menige jaren wordt betreurd dat de commissies van openbare onderstand op gebrekkige wijze werken en met financiële moeilijkheden te kampen hebben.

Door iedereen wordt erkend dat de huidige structuren niet meer aangepast zijn aan de tegenwoordige sociale en economische structuren. Iedereen wenst dan ook een institutionele hervorming.

Enerzijds zijn in de gemeenten die een verplegingsinrichting bezitten, die beheerd wordt door de commissie van openbare onderstand, de gemeentefinanciën niet meer in staat de lasten in verband met het beheer van die inrichting te dragen.

Het is trouwens daarom dat artikel 13 van de wet van 23 december 1963 op de ziekenhuizen bepaalt dat de gemeenten niet verplicht zijn het tekort van de commissies van openbare onderstand te dekken, dat voortvloeit uit de werking van hun ziekenhuizen.

Het vraagstuk is daarom evenwel niet opgelost, vermits de wetgeving de ziekenhuizen slechts een terugbetaling waarborgt van de normale prijs van de verpleegdag, die vaak minder bedraagt dan de werkelijke kostprijs van de gepresteerde zorgen. Het financieel vraagstuk zal trouwens niet worden opgelost doordat men het verplaatst.

Met betrekking tot de financiering van de beleggingen die bestemd zijn voor de aanbouw van nieuwe complexen

la modernisation des bâtiments existants, l'achat de l'équipement et du matériel de soins, il devient difficile aux hôpitaux des C. A. P. communales de pourvoir à leur réalisation sans s'appuyer sur une responsabilité financière régionale.

En effet, les dépenses des hôpitaux, dont la couverture n'est pas assurée suffisamment par la loi du 23 décembre 1963, peuvent d'autant moins être maintenues à charge des habitants de la commune dont dépend la commission d'assistance publique que la clientèle de ces établissements se recrute dans une région qui dépasse considérablement les limites de la commune.

Il en sera ainsi de plus en plus, si un planning de répartition rationnelle des hôpitaux prévoit un jour l'implantation de ceux-ci et, éventuellement, la spécialisation de certains établissements.

Les raisons d'être de la loi du 10 mars 1925 n'existent plus, non seulement parce que les hôpitaux des C. A. P. se sont ouverts à la clientèle payante, mais parce que la notion de clientèle communale a disparu devant le caractère régional de l'hôpital.

D'autre part, dans les petites communes, on constate souvent une composition déficiente des commissions d'assistance publique. Il arrive souvent que des membres soient choisis pour des motifs totalement étrangers à la poursuite du bien commun et de l'aide sociale. Beaucoup d'élus ignorent tout des problèmes sociaux et n'ont aucune formation pour exercer leur mission dans le cadre de l'assistance publique.

On regrette encore, à propos de l'organisation de l'assistance publique, une absence de coordination entre les différents pouvoirs qui se partagent ce domaine. En effet, les décisions en matière de taux de remboursement par des mutuelles dépendent du Ministère de la Prévoyance sociale, tandis que les décisions en matière d'investissement et d'équipement pour la modernisation des hôpitaux, tout comme celles relatives au paiement à faire par le Fonds spécial d'assistance, dépendent du Ministère de la Santé publique; enfin, bien que les commissions d'assistance publique relèvent de ce dernier département, le financement de la plupart des dépenses des commissions est à assurer par les communes à l'aide des voies et moyens autorisés ou procurés par le Ministre de l'Intérieur.

Il existe des situations paradoxales résultant de l'absence de coordination entre les différents départements. Certaines commissions d'assistance publique possédant des biens immobiliers considérables ont droit aux mêmes subsides d'investissement que d'autres commissions moins favorisées. L'attribution des subsides du Ministère de la Santé publique aux constructions et investissements hospitaliers est, en effet, sans relation avec la possibilité contributive des C. A. P. De nombreuses C. A. P. sont gérées d'une manière incompatible avec la notion de productivité et avec la destination normale des biens publics.

Il apparaît qu'un planning hospitalier est difficilement réalisable tant qu'une réforme ne sera pas intervenue dans la constitution et l'organisation même des commissions actuelles. Cette proposition est un préliminaire à la réforme du régime hospitalier.

La proposition de loi repose sur les grands principes suivants :

1) Il échet de diviser les tâches actuelles de l'assistance publique et de les répartir en deux grandes catégories :

mede voor de modernisering van de bestaande gebouwen, voor de aankoop van apparatuur en materieel voor verzorging kunnen de ziekenhuizen van de gemeentelijke C. O. O. nog slechts moeilijk daarin voorzien zonder dat de financiële verantwoordelijkheid daarvoor op gewestelijk vlak wordt georganiseerd.

De kosten van de ziekenhuizen, waarvan de dekking niet in voldoende mate verzekerd is door de wet van 23 december 1963, mogen inderdaad des te minder verder ten laste worden gelegd van de inwoners van de gemeente waarvan de commissie van openbare onderstand afhangt, daar de clientèle van die inrichtingen herkomstig is uit een gebied dat zich ver buiten de grenzen van de gemeente uitstrekt.

Dit zal meer en meer het geval worden, mocht een plan tot rationele spreiding van de ziekenhuizen ooit voorzien in de vestiging ervan en, desgevallend, in de specialisering van sommige inrichtingen.

De wet van 10 maart 1925 heeft geen reden van bestaan meer, niet alleen omdat de ziekenhuizen van de C. O. O. hun deuren geopend hebben voor de betalende clientèle, maar ook omdat het begrip « gemeentelijke clientèle » de plaats geruimd heeft voor het gewestelijk karakter van het ziekenhuis.

Anderdeels wordt vaak in kleine gemeenten vastgesteld dat de commissies van openbare onderstand op gebrekkige wijze samengesteld zijn. Het gebeurt dikwijls dat leden gekozen worden om redenen die totaal vreemd zijn aan de behartiging van het algemeen welzijn en het maatschappelijk hulpbetoon. Veel verkozenen hebben helemaal geen begrip van de sociale vraagstukken en hebben geen enkele opleiding genoten om hun taak in het kader van de openbare onderstand te vervullen.

Inzake de organisatie van de openbare onderstand bevreemt men ook het gebrek aan coördinatie tussen de verschillende autoriteiten die op dit gebied bevoegd zijn. Inderdaad : de beslissingen inzake het bedrag van de terugbetaling door de ziekenfondsen hangen af van het Ministerie van Sociale Voorzorg, terwijl de beslissingen inzake investeringen en de uitrusting voor de modernisering van de ziekenhuizen, evenals die met betrekking tot de betalingen die moeten verricht worden door het speciaal onderstandsfonds, afhangen van het Ministerie van Volksgezondheid; ten slotte, en ofschoon de commissies van openbare onderstand afhangen van laatst genoemd departement, dient de financiering van de meeste uitgaven van de commissies door de gemeenten verzekerd te worden met behulp van de middelen die door de Minister van Binnenlandse Zaken toegestaan of verschaft worden.

Het gebrek aan coördinatie tussen de verschillende departementen geeft aanleiding tot paradoxale toestanden. Sommige commissies van openbare onderstand, die over aanzienlijke onroerende goederen beschikken, hebben recht op dezelfde investeringstoelagen als andere commissies die in een minder gunstige toestand verkeren. De toekenning van de toelagen van het Ministerie van Volksgezondheid voor het bouwen van en de investeringen inzake ziekenhuizen houdt inderdaad geen verband met de mogelijkheden van de C. O. O. om daartoe het hunne bij te dragen. Talrijke C. O. O. worden beheerd op een manier die strijdig is met het begrip produktiviteit en met de normale bestemming van de openbare goederen.

Het blijkt dat een planning van het ziekenhuiswezen moeilijk verwezenlijkt kan worden zolang geen hervorming doorgevoerd wordt in de samenstelling en in de inrichting zelf van de bestaande commissies. Dit voorstel is een inleidende fase van de hervorming van het ziekenhuisbestel.

Het wetsvoorstel steunt op de volgende grote beginselen :

1) De huidige taken van de openbare onderstand moeten worden onderverdeeld in twee grote categorieën :

- d'une part, le domaine de l'assistance sociale;
- d'autre part, la gestion hospitalière.

2) Les nouvelles compétences seront réparties de la manière suivante :

- d'une part, l'assistance sociale sera confiée aux communes sur le territoire desquelles se trouvent les commissions actuelles et relèveront de l'échevinat des œuvres sociales;
- d'autre part, les établissements hospitaliers formeront des établissements publics autonomes gérés à l'échelon régional, selon une législation à formuler.

3) Sur le plan juridique, la commission d'assistance publique locale, chargée de l'assistance sociale devient un organe communal, ne jouissant plus de la personnalité civile.

Les membres des commissions d'assistance sociale sont élus par le conseil communal en deux scrutins consécutifs portant chacun sur la moitié des sièges à pourvoir. La première moitié est élue directement, la seconde étant élue sur présentation émanant de groupements d'œuvres sociales.

Le concours d'une assistante sociale devient obligatoire dans chaque commune.

La gestion hospitalière relèvera organiquement du Ministère de la Santé publique; elle ne sera gérée qu'à titre transitoire par les commissions communales et intercommunales actuelles. L'organisation d'établissements publics régionaux hospitaliers devra faire l'objet d'une loi particulière émanant du Ministre de la Santé publique, dans le cadre de la réforme du régime hospitalier.

### I. — Principe de la division des tâches.

Il y a manifestement rupture entre les diverses tâches actuelles des commissions d'assistance publique. Certaines d'entre elles, en effet, ne répondent plus du tout à une compétence et à une responsabilité locales.

Si on peut affirmer, d'une part, que l'assistance sociale reste du domaine local et ne peut être appréciée en fait que par la connaissance individuelle des cas d'interventions, il n'en est nullement de même dans la gestion hospitalière qui trouve sa sphère d'intervention sur un territoire régional et sur l'aire d'influence de nombreuses communes.

Pour remédier à la situation actuelle, il ne suffit pas d'ordonner aux commissions d'assistance publique qui gèrent des hôpitaux, de produire des comptabilités distinctes et d'effectuer une gestion séparée, mais il faut leur donner une large autonomie et une possibilité d'extension en même temps qu'une responsabilité financière stricte. L'hôpital, en effet, doit devenir un des pivots de la médecine tant préventive que curative; il est le seul dans l'avenir à assurer par ses services techniques et polycliniques un diagnostic suffisant et un traitement rapide pour les affections graves; il faut, en conséquence, lui donner une très large autonomie et lui permettre de répondre aux services régionaux qu'on attend de lui.

La séparation du domaine assistance sociale de celui de la gestion hospitalière, apparaît encore plus indispensable si on envisage l'avenir de la médecine moderne et l'extension future des installations et de l'équipement hospita-

- eensdeels het domein van het maatschappelijk hulpbetoon;
- anderdeels, het beheer van de ziekenhuizen.

2) De nieuwe bevoegdheden worden als volgt verdeeld :

- enerzijds wordt het maatschappelijk hulpbetoon toevertrouwd aan de gemeenten waarvan de huidige commissies afhangen; het valt onder de bevoegdheid van de schepenen van sociale werken;
- anderdeels zijn de verplegingsinrichtingen autonome openbare instellingen, die volgens een nog op te stellen wetgeving onder een gewestelijk beheer ressorteren.

3) Juridisch gezien wordt de plaatselijke commissie van openbare onderstand, die belast is met het maatschappelijk hulpbetoon, een gemeentelijke instelling die geen rechtspersoonlijkheid meer geniet.

De leden van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon worden door de gemeenteraad verkozen tijdens twee opeenvolgende geheime stemmingen; elke stemming heeft betrekking op de helft van de te begeven zetels. De eerste helft wordt rechtstreeks verkozen, de tweede op de voordracht van groeperingen van sociale werken.

In elke gemeente wordt de medewerking van een maatschappelijke assistente verplicht.

Het beheer van de ziekenhuizen hangt organisch af van het Ministerie van Volksgezondheid; dit beheer wordt nog slechts bij wijze van overgangsmaatregel waargenomen door de huidige gemeentelijke of intercommunale commissies. De inrichting van gewestelijke openbare ziekenhuizen moet, op initiatief van de Minister van Volksgezondheid, geregeld worden door een bijzondere wet in het raam van de hervorming van het ziekenhuisbestel.

### I. — Principe van de taakverdeling.

Er is een klaarblijkelijke kloof tussen de verschillende huidige opdrachten van de commissies van openbare onderstand. Sommige ervan stemmen immers niet meer overeen met een plaatselijke bevoegdheid of verantwoordelijkheid.

Valt het niet te ontkennen dat het maatschappelijk hulpbetoon een lokale aangelegenheid blijft, die in feite slechts kan worden beoordeeld als men de gevallen van tegemoetkoming individueel kent, dan kan hetzelfde geenszins worden gezegd voor het beheer van de ziekenhuizen, waarvan de werkkring zich over een gewest uitstrekt en zelfs de invloedssfeer van talrijke gemeenten omvat.

Om de huidige toestand te verhelpen volstaat het niet de commissies van openbare onderstand, die ziekenhuizen beheren, opdracht te geven een afzonderlijke boekhouding voor te leggen en een afzonderlijk beheer te voeren, maar dient men ze een ruime autonomie, de mogelijkheid tot uitbreiding en tevens een strikte financiële verantwoordelijkheid te verlenen. Het ziekenhuis moet immers één van de centra zowel van de preventieve als van de curatieve geneeskunde worden; in de toekomst zal alleen het ziekenhuis, dank zij zijn technische en polyklinische diensten, een bevredigende diagnose kunnen stellen en voor een snelle behandeling van ernstige aandoeningen kunnen instaan; men dient het derhalve een zeer ruime autonomie te verlenen en het de mogelijkheid te verschaffen om op gewestelijk gebied aan alle verwachtingen inzake dienstprestaties te beantwoorden.

Dat het noodzakelijk is het maatschappelijk hulpbetoon af te scheiden van het beheer van de ziekenhuizen, blijkt nog duidelijker, wanneer men denkt aan de verdere evolutie van de moderne geneeskunde en aan de toekomstige

liers. Manifestement, l'extension future doit dépasser le cadre de la commission d'assistance publique communale.

## II. — Les nouvelles compétences.

### a) Les établissements hospitaliers.

Dans la nouvelle répartition des tâches anciennes de la commission d'assistance publique, les établissements hospitaliers formeront un secteur nouveau.

Il serait souhaitable que la gestion soit paritaire, c'est-à-dire partagée entre les pouvoirs publics et les organismes sociaux. On pourrait suggérer la formule suivante sans qu'elle doive être considérée comme rigide ou absolue; il s'agit d'une simple indication.

L'organisme de gestion serait composé de :

- un délégué du Ministère de la Santé publique;
- un délégué de la province;
- un délégué de la commune sur le territoire de laquelle est situé l'hôpital;
- plusieurs délégués des communes situées dans le district d'influence de l'hôpital public;
- plusieurs délégués des fédérations de mutualités;
- un délégué du corps médical.

Le département de la santé publique devrait, à l'inter-vention de son délégué et selon une procédure à organiser par la loi, pouvoir faire échec à des décisions qui porteraient atteinte à l'intérêt général ou seraient contraires à la bonne gestion.

Ces établissements, comme tous les établissements hospitaliers publics et privés d'ailleurs, devraient avoir la possibilité de réaliser l'équilibre de leurs recettes et de leurs dépenses en se gérant d'une manière industrielle et en vendant leurs prestations-soins sur la base d'un prix de revient réel. Ceci poserait toutefois le problème d'une révision de la loi sur les hôpitaux.

### b) Les services d'assistance sociale.

En ce qui concerne le secteur assistance sociale faisant plus spécialement l'objet de la présente loi, il est tout d'abord convenu de bannir les termes « secours aux indigents » et « assistance publique » et de parler désormais « d'assistance sociale ». Sa compétence future est réduite à la gestion des maisons de retraite, des homes pour enfants ainsi qu'à la dispensation des secours aux personnes en état de besoin.

Depuis tout un temps, le département de la santé publique suggère de remplacer les mots « home pour vieillards et orphelinat » par les mentions plus sociales de « maison de retraite » et de « home pour enfants ».

Il convient de maintenir dans le secteur de l'assistance sociale les maisons de retraite et les homes pour enfants, étant donné qu'il s'agit d'œuvres spécifiquement locales ne dispensant pas des soins semblables à ceux donnés dans un hôpital.

On pourrait concevoir l'organisation de l'assistance sociale dans une sphère d'activité beaucoup plus étendue que la commune, mais il ne convient pas de heurter des traditions

de l'extension future doit dépasser le cadre de la commission d'assistance publique communale.

## II. — De nieuwe bevoegdheden.

### a) De ziekenhuisinrichtingen.

Bij de nieuwe verdeling van de vroegere opdrachten van de commissie van openbare onderstand vormen de ziekenhuizen een nieuwe sector.

Een paritair beheer, d.i. een beheer waarvan de verantwoordelijkheid wordt gedeeld door de overheid en de sociale instellingen, ware gewenst. Wij zouden volgende formule durven voorstellen — zonder daar echter onwrikbaar aan vast te houden, daar het alleen maar een aanwijzing is.

Het beheerslichaam zou samengesteld zijn uit :

- een vertegenwoordiger van het Ministerie van Volksgezondheid;
- een vertegenwoordiger van de provincie;
- een vertegenwoordiger van de gemeente op het grondgebied waarvan het ziekenhuis is gevestigd;
- verscheidene vertegenwoordigers van de gemeenten, gelegen in de invloedssfeer van het openbaar ziekenhuis;
- verscheidene vertegenwoordigers van de verbonden van ziekenfondsen;
- een vertegenwoordiger van de geneesheren.

Het departement van Volksgezondheid zou zich, door zijn vertegenwoordiger en overeenkomstig een bij de wet vastgestelde procedure, moeten kunnen verzetten tegen de beslissingen die het algemeen belang schaden of in strijd zijn met een goed beheer.

Het zou deze inrichtingen, zoals trouwens alle openbare en particuliere ziekenhuisinrichtingen, moeten mogelijk zijn hun inkomsten en uitgaven in evenwicht te brengen door een beheer te voeren naar het model van de nijverheid, en de gepresteerde verzorging te verlenen op grond van een werkelijke kostprijs. Daardoor zou echter het vraagstuk van een herziening van de wet op de ziekenhuizen rijzen.

### b) De diensten voor maatschappelijk hulpbetoon.

Met betrekking tot de sector maatschappelijk hulpbetoon, die meer in het bijzonder is bedoeld bij deze wet, wordt vooreerst overeengekomen de termen « hulp aan behoeftigen » en « openbare onderstand » voorgoed te werven en voortaan « maatschappelijk hulpbetoon » te gebruiken. Zijn toekomstige bevoegdheid beperkt zich tot het beheer van rusthuizen, kindertehuizen alsmede tot het verstrekken van hulp aan behoeftige personen.

Sedert geruime tijd stelt het departement van Volksgezondheid voor, de woorden « ouderlingenhuis en weeshuis » te vervangen door de meer sociaal aandoende termen « rusthuis » en « kindertehuis ».

De rusthuizen voor bejaarden en de kindertehuizen moeten tot de bevoegdheid van het maatschappelijk hulpbetoon blijven behoren, omdat het specifieke lokale werken geldt, die geen zorgen verstrekken van zulkdanige aard als in een ziekenhuis geschiedt.

Men kan zich de inrichting van het maatschappelijk hulpbetoon inbeelden in een veel ruimere werkingssfeer dan de gemeente, doch eeuwenoude tradities volgens welke

séculaires selon lesquelles l'assistance a toujours été placée sous la responsabilité des pouvoirs locaux.

Au surplus, la régionalisation des commissions d'assistance entraînerait des problèmes insolubles en ce qui concerne la répartition des biens qui appartiennent actuellement aux commissions d'assistance publique et reçus en héritage des bureaux de bienfaisance. Aucun heurt ne peut intervenir dans la mesure où ces biens feront l'objet d'une transmission de la commission d'assistance publique locale à la commune.

En un mot, l'autonomie communale et la connaissance personnelle des habitants de la localité exigent le maintien de l'assistance dans le cadre traditionnel, ce qui n'empêche pas la constitution d'associations de communes pour la gestion d'un établissement relevant de l'assistance sociale et intéressant plusieurs localités. Ces intercommunales seraient constituées sur base de la loi du 1<sup>er</sup> mars 1922.

### III. — Les bases juridiques de la nouvelle organisation.

Il serait souhaitable que dans le cadre de la révision du régime des hôpitaux, ces derniers fassent l'objet d'un planing de répartition par le Ministre de la Santé publique. De plus, dans un large esprit de décentralisation constructive, il est souhaitable que le régime hospitalier soit géré par des directions provinciales de la santé.

Chaque administration provinciale serait, dès lors, chargée de l'organisation et de la coordination des hôpitaux sous le contrôle du Ministre de la Santé publique.

Les hôpitaux du secteur public et, en particulier, les anciens établissements relevant des commissions d'assistance publique constitueraient des établissements publics sous l'autorité directe de la direction provinciale de la santé.

En ce qui concerne les commissions d'assistance sociale, ces dernières ne constitueront plus des entités spéciales et organiquement différentes de la commune.

S'il existe toujours une commission d'assistance dans le régime proposé et si cette commission prend des décisions, au sujet du montant des secours accordés et entend les avis de l'assistante sociale, elle constitue un simple rouage administratif de la commune et est présidée par le bourgmestre ou l'échevin des œuvres sociales. Sa comptabilité constitue un simple poste de prévisions et de comptes formant un chapitre du budget communal. Le président de la commission d'assistance sociale est obligatoirement un membre du collège échevinal délégué et nommé par ledit collège. Les opérations de secrétariat et de recettes des commissions d'assistance sont assurées par les agents communaux ayant les questions sociales dans leur compétence administrative.

La procédure actuelle de conciliation est remplacée par un droit d'appel émanant tant du collège échevinal que de la partie assistée devant une commission régionale présidée par le commissaire d'arrondissement. Cette commission d'appel permettra de tempérer le pouvoir absolu exercé actuellement par les commissions d'assistance publique et d'apporter une unification à la jurisprudence en ce domaine, ainsi qu'au taux de l'assistance.

La commission ne statuerait sur les demandes d'intervention que sur production d'un rapport de l'assistante sociale

de bijstand steeds onder de verantwoordelijkheid van de lokale overheid werd geplaatst, moeten niet worden verbroken.

Bovendien zou de regionalisatie van de commissies van onderstand onoplosbare problemen met zich brengen inzake de verdeling van de goederen, die thans door overerving van de burelen van weldadigheid toebehoren aan de commissies van openbare onderstand. Het kan niet tot wrijvingen komen, wanneer deze goederen van de plaatselijke commissie van openbare onderstand naar de gemeente overgaan.

Kortom het behoud van de onderstand in zijn traditioneel kader is zowel vereist in verband met de gemeentelijke autonomie als met de persoonlijke kennis die men van de inwoners van de lokaliteit moet hebben. Dit belet echter niet de oprichting van een vereniging van gemeenten voor het beheer van een inrichting, die afhangt van het maatschappelijk hulpbetoon en waarbij verscheidene lokaliteiten zijn betrokken. Deze intercommunale verenigingen zouden worden opgericht op grond van de wet van 1 maart 1922.

### III. — De juridische bases van de nieuwe inrichting.

Het ware gewenst dat de Minister van Volksgezondheid, ter gelegenheid van de herziening van het ziekenhuiswezen, een plan opstelt voor de indeling van de ziekenhuizen. Bovendien is het in het raam van een ruim opgevatte, opbouwende decentralisatie wenselijk dat de sector ziekenhuizen beheerd wordt door provinciale directies voor gezondheidsaangelegenheden.

Elk provinciaal bestuur zou derhalve tot taak hebben de ziekenhuizen in te richten en te coördineren onder het toezicht van de Minister van Volksgezondheid.

De openbare ziekenhuizen en met name de inrichtingen die tot nog toe van de commissies van openbare onderstand afhingen, zouden dan publieke inrichtingen onder het directe gezag van de provinciale directie voor gezondheidsaangelegenheden zijn.

De commissies voor maatschappelijk hulpbetoon zullen niet langer bijzondere en organiek van de gemeente verschillende instellingen zijn.

Hoewel in de voorgestelde regeling nog altijd een onderstandscmissie bestaat en die commissie beslissingen neemt nopens het bedrag van de verleende hulp, en de adviezen van de maatschappelijke assistente inwint, toch is zij niets meer dan een gewoon administratief onderdeel van de gemeente, voorgezeten door de burgemeester of de schepenen van sociale werken. De desbetreffende boekhouding is een gewone post van ramingen en rekeningen, die een hoofdstuk van de gemeentebegroting vormt. De voorzitter van de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon moet een lid zijn van het schepencollege, afgevaardigd en benoemd door gezegd college. Het secretariaatswerk en de inning van de ontvangsten van de onderstandscmissies worden verricht door de gemeentelijke personeelsleden onder wie de sociale aangelegenheden ressorteren.

De huidige verzoeningsprocedure wordt vervangen door het recht om bij de door de arrondissementscommissaris voorgezeten regionale commissie beroep in te stellen; het initiatief mag zowel van het schepencollege uitgaan als van de partij die bijstand heeft ontvangen. Die commissie van beroep zal het mogelijk maken het onbepaalde gezag dat de huidige commissies van openbare onderstand kenmerkt, af te remmen, en eenheid te brengen in de desbetreffende jurisprudentie en in de bedragen welke voor sociaal hulpbetoon worden uitgegeven.

De commissie zou over de aanvragen slechts uitspraak doen op overlegging van een verslag dat de maatschappe-

établi pour tous les dossiers importants, l'intéressé pouvant également être entendu.

Enfin, des normes seront publiées chaque année, par arrêté royal à la diligence du Ministre de l'Intérieur, pour réglementer d'une manière générale l'octroi des subventions d'assistance. Ces normes se borneront à donner par catégories de communes, des limites d'intervention en maximum et minimum, le pouvoir local étant maître de sa décision à l'intérieur desdites normes. L'arrêté royal précisera également les méthodes de calcul du degré d'aisance et de richesse des personnes secourues.

#### IV. — Régime transitoire.

Afin de permettre une application harmonieuse et souple du nouveau régime des commissions d'assistance publique, la présente loi ne s'appliquera immédiatement qu'aux communes de moins de 100 000 habitants. Un arrêté royal, délibéré en conseil des Ministres pourra en étendre l'application, dès le moment venu, aux communes plus importantes.

#### Justification des articles.

##### Article premier.

Cet article vise à retirer aux commissions communales et intercommunales d'assistance publique, la mission de prévenir la misère et d'aider les personnes économiquement défavorisées. Désormais, cette tâche sera assurée par les communes elles-mêmes et par l'organe d'une commission communale.

Une mesure transitoire prévoit qu'en attendant de nouvelles dispositions législatives visant à réorganiser les hôpitaux publics, ceux qui sont actuellement sous la compétence des commissions d'assistance publique demeureront régis par ce régime en attendant les nouvelles dispositions.

##### Art. 2.

L'article 2 prévoit le transfert du patrimoine des commissions communales et intercommunales d'assistance publique, aux communes correspondantes. Il s'agit du patrimoine correspondant au bureau de bienfaisance et non pas des biens affectés à l'usage des établissements hospitaliers. Il est entendu que ce transfert ne pourra porter préjudice aux droits acquis par des tiers et aux affectations de biens légalement établies. Un arrêté royal doit réglementer ces transferts et prévoir notamment les méthodes de distinction entre patrimoine du bureau de bienfaisance et patrimoine des hôpitaux.

##### Art. 3.

Cet article autorise des conseils communaux d'une même province, à proposer au Roi, sur avis de la députation permanente, l'association destinée à fonder et entretenir des services ou des établissements spéciaux d'assistance. La loi du 1<sup>er</sup> mars 1922 régira ces associations. Remarquons

lijke assistente voor alle belangrijke dossiers heeft opgesteld, met dien verstande dat de belanghebbende eveneens gehoord kan worden.

Ten slotte zullen ieder jaar, door toedoen van de Minister van Binnenlandse Zaken, bij besluit normen worden gepubliceerd om de toekenning van subsidies voor maatschappelijk hulpbetoon in het algemeen te regelen. Die normen zullen beperkt blijven tot het mededelen van minimum- en maximumgrenzen van de tegemoetkomingen per categorie van gemeenten; de plaatselijke autoriteiten blijven bevoegd om binnen die normen een beslissing te nemen. In het koninklijk besluit zal eveneens worden bepaald hoe de graad van welstand en vermogen van de gesteunde personen wordt berekend.

#### IV. — Overgangsregeling.

Ten einde een harmonische en soepele toepassing van de nieuwe regeling inzake commissies van openbare onderstand mogelijk te maken, zal deze wet slechts onmiddellijk van toepassing zijn op gemeenten met minder dan 100 000 inwoners. Een in ministerraad overlegd koninklijk besluit zal er, ten gepaste tijde, de toepassing van kunnen uitbreiden tot grotere gemeenten.

#### Verantwoording van de artikelen.

##### Eerste artikel.

Het doel van dit artikel is aan de gemeentelijke en intercommunale commissies van openbare onderstand de opdracht te onttrekken, die erin bestaat de ellende te voorkomen en de economische mindervermogenen te steunen. Voortaan wordt deze taak door de gemeenten zelf, via een gemeentelijke commissie, waargenomen.

In een overgangsmaatregel wordt bepaald dat voor de openbare ziekenhuizen, die thans onder de bevoegdheid vallen van de commissies van openbare onderstand, dezelfde regeling blijft gelden in afwachting van nieuwe wetgevende maatregelen met het oog op de reorganisatie van de openbare ziekenhuizen.

##### Art. 2.

In artikel 2 wordt bepaald dat het vermogen van de gemeentelijke en intercommunale commissie van openbare onderstand overgedragen wordt aan de overeenstemmende gemeenten. Het geldt het vermogen van het overeenstemmende bureel van weldadigheid en niet de goederen bestemd om door de ziekenhuizen te worden gebruikt. Het is wel verstaan dat de overdracht de door derden verkregen rechten noch de wettelijke toepassingen van goederen mogen schaden. Deze overdrachten zullen worden geregeld door een koninklijk besluit, waarbij o.m. de wijze zal worden vastgelegd, waarop een onderscheid zal worden gemaakt tussen het vermogen van het bureel van weldadigheid en dat van de ziekenhuizen.

##### Art. 3.

Door dit artikel worden de gemeenteraden van een zelfde provincie gemachtigd om aan de Koning, op advies van de bestendige deputatie, de vereniging voor te dragen die belast wordt met de oprichting en het onderhoud van speciale diensten of inrichtingen voor hulpbetoon. Deze ver-

que le texte ancien n'autorisait l'association de communes d'une même province qu'à la condition qu'elles fussent limitrophes.

#### Art. 4.

Cet article consacre le retour des commissions d'assistance publique, en ce qui concerne le domaine de l'assistance sociale, dans le cadre des communes. La commission d'assistance sociale devient un simple organe communal présidé par un membre du collège des bourgmestre et échevins. Ce président effectif est le membre du collège des bourgmestre et échevins ayant les œuvres sociales dans ses attributions.

#### Art. 5.

Cet article prévoit le nombre des membres composant la commission communale d'assistance sociale. Ce nombre est légèrement supérieur à celui des anciennes commissions d'assistance publique. Il permettra de nommer deux catégories de membres des commissions d'assistance sociale, l'une élue directement par le conseil communal, l'autre élue sur une liste présentée par les œuvres sociales de ladite commune.

#### Art. 6.

Cet article est pratiquement identique à l'article 9 de la loi du 10 mars 1925.

#### Art. 7.

Dans le but de rechercher des compétences auprès de personnes douées d'un sens social aigu et jouissant d'une certaine formation, il est prévu d'organiser la nomination des membres des commissions d'assistance sociale en deux scrutins consécutifs. Le premier scrutin nommera les candidats choisis sur des listes déposées six jours au moins avant l'élection, entre les mains du bourgmestre ou de son délégué, par les organismes ou groupements représentatifs des œuvres sociales ou locales. De cette manière, on assurera une participation effective des organismes sociaux à l'assistance sociale et à la lutte contre la misère. Si les présentations étaient incomplètes, il appartiendrait au conseil communal de choisir librement. Le second scrutin se fait exactement selon la méthode prévue par la loi du 10 mars 1925.

#### Art. 8.

Cet article prévoit l'ordre des priorités dans le cas où certains candidats obtiennent le même nombre de suffrages. L'ancienne préférence accordée aux candidats qui remplissaient ou avaient rempli un mandat de conseiller communal, est remplacée par le fait d'être membre actif d'une œuvre sociale ou d'avoir été membre en cette qualité. A titre transitoire, les mandats prestés au sein de la commission d'assistance publique dissoute sont assimilés au mandat presté au sein de la commission d'assistance sociale nouvelle.

enigingen zullen onder de gelding vallen van de wet van 1 maart 1922. Er zij opgemerkt dat, volgens de vroegere tekst, de vereniging van gemeenten van een zelfde provincie slechts veroorloofd was voor zover het aanengrenzende gemeenten betrof.

#### Art. 4.

Door dit artikel worden de commissies van openbare onderstand wat het maatschappelijk hulpbetoon betreft, terug onder de gemeenten gebracht. De commissie voor maatschappelijk hulpbetoon wordt een louter gemeentelijke instelling, voorgezeten door een lid van het college van burgemeester en schepenen. Deze vaste voorzitter is het lid van het college van burgemeester en schepenen, onder wiens bevoegdheid de sociale werken ressorteren.

#### Art. 5.

In dit artikel wordt bepaald uit hoeveel leden de gemeentelijke commissie voor maatschappelijk hulpbetoon bestaat. Dit aantal is ietwat hoger dan dat van de vroegere commissies van openbare onderstand. Daardoor zal het mogelijk worden twee categorieën van leden van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon te benoemen, waarvan de ene rechtstreeks wordt verkozen door de gemeenteraad en de andere op een door de sociale werken van dezelfde gemeente voorgedragen lijst.

#### Art. 6.

Dit artikel stemt vrijwel volkomen overeen met artikel 9 van de wet van 10 maart 1925.

#### Art. 7.

Om te kunnen beschikken over bevoegde personen met een sterk ontwikkelde sociale zin en een bepaalde vorming voorziet men voor de benoeming van de leden van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon in twee opeenvolgende geheime stemmingen. Bij de eerste geheime stemming worden de leden benoemd, die gekozen worden op lijsten, welke ten minste zes dagen vóór de verkiezing de burgemeester of zijn gemachtigde worden ter hand gesteld door de representatieve organisaties of groeperingen van sociale of plaatselijke werken. Zo wordt een werkelijke deelneming van de sociale organisaties aan het maatschappelijk hulpbetoon en aan de strijd tegen de ellende gewaarborgd. Zijn de voorgedragen lijsten onvolledig, dan heeft de gemeenteraad het recht om vrij te kiezen. De tweede geheime stemming gebeurt precies overeenkomstig de door de wet van 10 maart 1925 bepaalde methode.

#### Art. 8.

In dit artikel wordt de volgorde van voorrang bepaald ingeval sommige kandidaten hetzelfde aantal stemmen bekomen. Terwijl vroeger de voorkeur werd gegeven aan de kandidaten die een mandaat van gemeenteraadslid bekleedden of hadden bekleed, gaat die thans naar hen die werkend lid van een sociaal werk zijn of geweest zijn. Als overgangsmaatregel worden de in de ontbonden commissie voor openbare onderstand beklede mandaten met het in de nieuwe commissie voor maatschappelijk hulpbetoon beklede mandaat gelijkgesteld.



## Art. 9.

La désignation des suppléants se fait dans les mêmes conditions que la désignation des titulaires.

## Art. 10 à 13.

Ces articles organisent la prestation du serment, les conditions d'éligibilité, les exclusions pour raison de parenté ou d'alliance et les incompatibilités fonctionnelles.

Il faut remarquer cependant que l'échevin des œuvres sociales qui, le cas échéant, peut être bourgmestre, préside, en qualité de membre effectif, la commission d'assistance sociale et a droit de vote. Le but de la présente loi est de confier les commissions d'assistance sociale par priorité, aux personnes dont les activités sont orientées vers les œuvres sociales.

## Art. 14 à 17.

Ces articles organisent la communication des résolutions et délibérations à la députation permanente et les recours. Ils prévoient les démissions et les révocations des membres.

## Art. 18.

La commission d'assistance sociale étant un organe communal, il est permis aux membres du collège des bourgmestre et échevins autres que celui qui préside effectivement ladite commission, d'assister avec voix consultative aux séances qu'elle tient.

## Art. 19 et 20.

Cet article est identique à l'ancien article 24 de la loi du 10 mars 1925. Il en est de même de l'article 20 correspondant à l'article 26 ancien.

## Art. 21.

Le fait que les commissions d'assistance publique sont supprimées en tant qu'entité spéciale et autonome pour devenir sous le nom de commission d'assistance sociale un simple organe communal, entraîne la suppression des secrétaires des commissions d'assistance publique et l'exercice de cette fonction par le secrétaire communal dans les communes de moins de 5 000 habitants et par un fonctionnaire communal à ce désigné, dans les communes plus importantes. Il est compréhensible qu'aucune rémunération spéciale ne soit attachée à la fonction de secrétaire, puisqu'elle fait partie de la compétence normale du secrétaire communal.

## Art. 22.

Cet article reproduit les mentions de l'ancien article 33, en ce qui concerne les prestations des médecins, pharmaciens et sages-femmes. La seconde partie de l'article 33 ancien a été supprimée, étant donné le régime nouveau des hôpitaux du secteur public.

## Art. 9.

De plaatsvervangers worden benoemd op dezelfde wijze als de gewone leden.

## Artt. 10 tot 13.

In deze artikelen worden de eedaflegging, de verkiesbaarheid, de uitsluitingen wegens bloed- of aanverwantschap en de ambtsonverenigbaarheden geregeld.

Er zij nochtans opgemerkt dat de schepen voor sociale werken, die desgevallend de burgemeester kan zijn, de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon als werkend lid voorziet en stemgerechtigd is. Het voornaamste doel van deze wet is de personen die zich met maatschappelijk hulpbetoon bezighouden, bij voorrang te belasten met de zorg voor de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon.

## Artt. 14 tot 17.

Deze artikelen regelen de mededeling van de resoluties en beraadslagingen aan de bestendige deputatie, alsmede het instellen van beroep. Hierin worden ook de ontslagnemingen en de afzettingen van de leden geregeld.

## Art. 18.

Aangezien de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon een gemeentelijk lichaam is, mag een ander lid van het college van burgemeester en schepenen dan degene die vermelde commissie voorziet, de door haar gehouden vergaderingen met raadgevende stem bijwonen.

## Artt. 19 en 20.

Artikel 19 stemt volkomen overeen met het vroegere artikel 24 van de wet van 10 maart 1925. Hetzelfde geldt voor artikel 20, dat overeenstemt met het vroegere artikel 26.

## Art. 21.

Doordat de commissies van openbare onderstand als speciale en autonome eenheid worden afgeschaft en onder de naam van commissie voor maatschappelijk hulpbetoon uitsluitend een gemeentelijke instelling worden, vervalt het ambt van secretaris van de commissie en zal het uitgeoefend worden door de gemeentesecretaris in de gemeenten met minder dan 5 000 inwoners en door een daartoe aangewezen gemeenteambtenaar in de grotere gemeenten. Het is nogal te begrijpen dat de functie van secretaris niet speciaal wordt vergoed, aangezien zij behoort tot de normale bevoegdheid van de gemeentesecretaris.

## Art. 22.

In dit artikel wordt het bepaalde in het vroegere artikel 33 overgenomen, wat betreft de verstrekkingen van de dokters, apothekers en vroedvrouwen. Het tweede gedeelte van artikel 33 is weggelaten, gelet op de nieuwe regeling die geldt voor de ziekenhuizen uit de publieke sector.



## Art. 23 et 24.

Ces articles règlent la fréquence et la convocation des réunions, ainsi que les modes de délibération. Il est prévu que les commissions peuvent entendre des agents de la commune chargés de l'examen des demandes d'intervention; cela comporte évidemment l'audition de l'assistante sociale chargée de l'examen des dossiers et des enquêtes.

## Art. 25, 26 et 27.

Ces articles règlent les questions relatives à la disposition des effets mobiliers apportés et laissés par les malades, le problème des donations et legs et la défense faite aux membres des commissions d'assistance sociale de prendre part aux marchés et adjudications effectués par la commune dans le cadre de l'assistance. Les articles anciens réglant les questions d'autorisation en cas d'aliénation et vente de biens immobiliers et d'objets mobiliers, ont été supprimés; en effet, la réintégration des commissions d'assistance sociale dans le cadre des communes entraîne la suppression des autorisations intermédiaires et permet de s'en référer aux règles ordinaires imposées au pouvoir communal. Il en est de même en ce qui concerne l'emploi des capitaux, les donations et legs, les locations, les travaux et adjudications, les actions judiciaires et toutes opérations qui requéraient précédemment l'avis du conseil communal et l'approbation de la députation permanente.

## Art. 28 et 29.

Ces articles organisent la gestion de l'assistance sociale et tirent la conséquence logique de la réintégration des commissions d'assistance dans le cadre du pouvoir communal. Cependant, il est prévu que la gestion de l'assistance sociale sera séparée des autres services communaux et que les recettes et dépenses y afférentes feront l'objet d'un budget spécial porté en annexe au budget communal. C'est le receveur communal qui effectuera les recettes et dépenses ordonnancées par la commission d'assistance sociale; les mandats de paiement sont signés par le président de la commission d'assistance qui est l'échevin des œuvres sociales et par le secrétaire de cette dernière.

Le compte spécial de l'assistance sociale est considéré comme une annexe du compte communal et soumis en même temps que celui-ci à l'approbation du conseil communal et de la députation permanente.

## Art. 30.

Cet article organise les secours aux indigents et introduit une innovation en ce qui concerne la définition de l'indigence et l'attribution des secours. Désormais, le Ministre de l'Intérieur est chargé de publier chaque année les normes générales réglementant l'octroi des subventions d'assistance. Ces normes se bornent à donner, par catégories de communes, les limites d'intervention en maximum et minimum; le pouvoir local reste maître de sa décision à l'intérieur desdites normes. L'arrêté ministériel précise également les méthodes de calcul du degré d'aisance et de richesse des personnes secourues. Cette réglementation a pour but d'uniformiser la définition de l'indigence et l'aide ap-

## Artt. 23 en 24.

In deze artikelen wordt de frequentie en de bijeenroeping der vergaderingen alsmede de wijze van beraadslagen geregeld. Bepaald wordt dat de commissies de gemeentebesturen, belast met het onderzoek van de steunaanvragen, kunnen horen; dit veronderstelt natuurlijk dat de maatschappelijke assistente, die belast is met het onderzoek van de dossiers en met de enquêtes, wordt gehoord.

## Artt. 25, 26 en 27.

Deze artikelen regelen de problemen in verband met de beschikking over de door de zieken meegebrachte en nagelaten roerende goederen alsmede het probleem van de schenkingen en giften en het aan de leden van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon opgelegde verbod om deel te nemen aan de door de gemeente in het raam van het hulpbetoon afgesloten overeenkomsten en aanbestedingen. De vroegere artikelen die voorzagen in de machtiging bij vervreemding en verkoop van onroerende en roerende goederen, zijn weggelaten; aangezien de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon opnieuw onder de gemeenten komen, vervallen immers de intermediaire machtigingen en kan eenvoudig worden verwezen naar de gewone regels die voor het gemeentebestuur gelden. Hetzelfde valt op te merken voor het aanwenden van kapitalen, de schenkingen en giften, de huurcelen, de werken en aanbestedingen, de rechtsvorderingen en alle verrichtingen waarvoor vroeger het advies van de gemeenteraad en de goedkeuring van de bestendige deputatie waren vereist.

## Artt. 28 en 29.

In deze artikelen wordt het beheer van het maatschappelijk hulpbetoon geregeld en wordt de logische gevolgtrekking gehaald uit het feit, dat de commissies voor hulpbetoon opnieuw onder het gemeentelijk gezag komen. Doch er wordt bepaald dat het beheer van het maatschappelijk hulpbetoon afgescheiden zal zijn van de andere gemeentelijke diensten en dat de desbetreffende inkomsten en uitgaven zullen vervat zijn in een bijzondere begroting, die als bijlage van de gemeentebegroting zal worden bekendgemaakt. De door de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon geordonnanceerde inkomsten en uitgaven zullen door de gemeenteontvanger worden verricht; de betalingsmandaten worden ondertekend door de voorzitter van de commissie voor hulpbetoon, die de schepen voor sociale werken is, en door de secretaris van laatstgenoemde commissie.

De bijzondere rekening van het maatschappelijk hulpbetoon wordt beschouwd als een bijlage bij de gemeenterekening en samen met deze rekening aan de gemeenteraad en de bestendige deputatie ter goedkeuring voorgelegd.

## Art. 30.

Door dit artikel wordt de hulp aan de behoeftigen georganiseerd en een nieuwigheid ingevoerd inzake de bepaling van de behoefte en de toekenning van de hulp. Voortaan wordt de Minister van Binnenlandse Zaken belast met de jaarlijkse bekendmaking van de algemene criteria betreffende de toekenning van de bijstandstoelagen. Bij deze criteria beperkt men er zich toe, per categorie van gemeenten, de maximum- en minimumgrenzen voor hulpverlening aan te geven; de plaatselijke overheid kan binnen deze criteria vrij beslissen. In het ministerieel besluit wordt eveneens bepaald volgens welke methoden de graad van welstand en vermogen van de gesteunde personen wordt

portée à cette dernière dans les différentes communes, tout en sauvegardant l'autonomie locale. On a constaté en effet des différences remarquables entre les commissions d'assistance publique au sujet du traitement des indigents. Ces différences provoquent parfois des mouvements de population non justifiés, notamment dans les grandes agglomérations.

#### Art. 31.

La commune règle son propre budget d'assistance et les secours sont accordés dans la limite des crédits inscrits au budget spécial de l'assistance sociale.

#### Art. 32.

Les commissions d'assistance sociale doivent délivrer les secours à toute personne se trouvant sur le territoire de la commune et dont l'état, par suite d'accident ou de maladie, requiert des soins de santé immédiats; cette obligation est mise en concordance avec la nouvelle loi sur les hôpitaux puisque l'hospitalisation ne peut se faire que dans un hôpital agréé par le Ministre ayant la santé publique dans ses attributions.

#### Art. 33.

Etant donné l'existence de la nouvelle loi sur le régime des hôpitaux, l'obligation des communes de dispenser les soins médicaux aux assistés sociaux, se trouvant sur leur territoire, est remplie lorsque les commissions d'assistance sociale organisent un service médico-pharmaceutique à domicile ainsi que le transport et le séjour des malades et blessés dans un établissement hospitalier agréé par le Ministre ayant la santé publique dans ses attributions. La création des services hospitaliers, maternité, etc., n'est plus de la compétence des commissions d'assistance.

#### Art. 34 et 35.

Ces articles ne font que reproduire les dispositions de l'ancien texte.

#### Art. 36.

Cet article institue une innovation en obligeant toute commune à recourir aux services d'une assistante sociale pour l'aide aux indigents. L'assistante sociale fait partie du personnel communal, mais il est prévu à l'intention des petites communes, qu'elles sont autorisées à conclure une convention avec une assistante sociale ne faisant pas partie du personnel communal ou avec une œuvre plaçant des assistantes sociales à la disposition des commissions d'assistance. Dans ce dernier cas, le contrat ne peut dépasser une durée de six ans, de manière à pouvoir être renouvelé dans le cours du mandat confié aux membres de la commission.

La présence obligatoire des assistantes sociales constitue une réforme majeure du nouveau régime de l'assistance sociale. Ces assistantes sociales dont les rémunérations et le statut seront établis par le Roi, auront notamment pour mission de faire les enquêtes sur les cas d'indigence, de traiter

berekend. Deze reglementering heeft tot doel de bepaling van de behoefte en de hulp, die in de verschillende gemeenten aan de behoeftigen wordt verleend, eenvormig te maken en tevens de plaatselijke autonomie te vrijwaren. Men heeft immers m.b.t. de behandeling van de behoeftigen opvallende verschillen vastgesteld tussen de commissies van openbare onderstand. Deze verschillen brengen soms onverantwoorde bevolkingsmigraties met zich, namelijk in de grote agglomeraties.

#### Art. 31.

De gemeente regelt haar eigen bijstandsbegroting, en de hulp wordt verleend binnen de perken van de op de bijzondere begroting van het maatschappelijk hulpbetoon uitgetrokken kredieten.

#### Art. 32.

De commissies voor maatschappelijk hulpbetoon dienen hulp te verlenen aan alle personen die zich op het grondgebied van de gemeente bevinden en wier toestand, ingevolge een ongeval of ziekte, onmiddellijk geneeskundige verzorging vereist; deze verplichting is in overeenstemming met de nieuwe wet op de ziekenhuizen, vermits opname alleen mag geschieden in een ziekenhuis, erkend door de Minister tot wiens bevoegdheid de volksgezondheid behoort.

#### Art. 33.

Gelet op de nieuwe wet op de ziekenhuizen voldoen de gemeenten aan de hun opgelegde verplichting om geneeskundige verzorging te verstrekken aan de rechthebbenden op maatschappelijk hulpbetoon, die zich op hun grondgebied bevinden, wanneer de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon voorzien in een medisch-farmaceutische dienst ten huize alsmede in het vervoer en het verblijf van zieken en gekwetsten in een ziekenhuisinrichting, erkend door de Minister tot wiens bevoegdheid de volksgezondheid behoort. De oprichting van ziekenhuizen, kraaminrichtingen, enz. behoort niet meer tot de bevoegdheid van de commissies voor hulpbetoon.

#### Artt. 34 en 35.

In deze artikelen worden slechts bepalingen uit de vroegere tekst overgenomen.

#### Art. 36.

Dit artikel voert een nieuwigheid in door iedere gemeente te verplichten een beroep te doen op de diensten van een maatschappelijke assistente voor de hulp aan de behoeftigen. De maatschappelijke assistente maakt deel uit van het gemeentepersoneel, maar ten behoeve van de kleine gemeenten wordt bepaald dat zij gemachtigd zijn een overeenkomst te sluiten met een maatschappelijke assistente, die geen deel uitmaakt van het gemeentepersoneel, of met een werk, dat maatschappelijke assistenten ter beschikking stelt van de commissies voor hulpbetoon. In laatst bedoeld geval mag de overeenkomst voor niet langer dan zes jaar afgesloten worden, zodat zij kan worden vernieuwd tijdens het aan de leden van de commissie verleend mandaat.

De verplichte aanwezigheid van maatschappelijke assistenten is een hoofdzakelijke hervorming bij de nieuwe regeling inzake maatschappelijk hulpbetoon. Deze maatschappelijke assistenten, wier bezoldiging en statuut door de Koning worden vastgesteld, zullen o.m. enquêtes moeten

toutes questions qui leur seraient soumises par les commissions d'assistance sociale et d'éclairer les membres de la commission par leurs rapports d'enquête et, au besoin, par un rapport verbal complémentaire fait devant la commission.

#### Art. 37 à 44.

Ces articles reprennent les dispositions de la loi du 10 mars 1925 sur les commissions d'assistance publique.

#### Art. 45.

Cet article règle, comme dans la loi précédente, les conflits entre communes d'une même province et ceux qui peuvent surgir entre communes de provinces différentes.

#### Art. 46.

Le règlement d'ordre intérieur des institutions communales d'assistance est arrêté par la commune sur proposition de la commission d'assistance sociale locale.

#### Art. 47.

L'organisation du contentieux fait l'objet d'institutions nouvelles. Dans l'ancien régime, l'appel d'une décision de la commission d'assistance publique locale était interjeté devant un comité de conciliation composé d'un délégué du collège échevinal et de deux délégués de la commission d'assistance publique.

Comme la commission d'assistance publique pouvait, dans l'état actuel de la législation, être présidée par un membre du collège des bourgmestre et échevins et que, pour le surplus, le comité était composé des membres de la commission, le recours se traitait en fait devant une juridiction semblable à la première.

Le nouveau régime tend à constituer par arrondissement administratif une commission de conciliation présidée par le commissaire d'arrondissement du siège. Cette commission, composée de cinq membres, sera appelée à connaître :

- a) de tous recours introduits par un assisté qui se prétend lésé par la décision de la commission communale d'assistance;
- b) de tous recours introduits par le collège des bourgmestre et échevins contre les décisions de ladite commission communale.

Afin de ne pas léser un assisté social qui a obtenu une décision favorable devant la commission d'assistance, et qui fait l'objet d'un recours de la part du collège échevinal, il est décidé que le recours n'est point suspensif. Les secours sont donc alloués en attendant la décision de la commission de conciliation.

La procédure est évidemment gratuite et se fait par simple lettre recommandée avec accusé de réception.

La création d'une commission de conciliation d'arrondissement permettra une unification de la jurisprudence. La présidence assurée par le commissaire d'arrondissement répond normalement au rôle de ces fonctionnaires qui doivent

verrichten bij de behoeftigen, alle problemen moeten onderzoeken die hun door de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon worden voorgelegd, en de leden van de commissie moeten voorlichten met hun enquêteverslagen en, desnoods, met een aanvullend verslag, dat mondeling vóór de commissie wordt uitgebracht.

#### Artt. 37 tot 44.

Deze artikelen nemen de bepalingen over van de wet van 10 maart 1925 op de commissies van openbare onderstand.

#### Art. 45.

Dit artikel regelt, zoals in de vorige wet, de conflicten tussen gemeenten van een zelfde provincie alsmede de conflicten die tussen gemeenten van verschillende provincies kunnen rijzen.

#### Art. 46.

Het huishoudelijk reglement van de gemeentelijke instellingen van hulpbetoon wordt door de gemeente vastgesteld op voorstel van de plaatselijke commissie voor maatschappelijk hulpbetoon.

#### Art. 47.

Voor het beslechten van betwiste zaken wordt voorzien in nieuwe instellingen. Volgens de oude regeling werd tegen een beslissing van de commissie van openbare onderstand beroep ingesteld bij een verzoeningscomité, samengesteld uit een vertegenwoordiger van het college van burgemeester en schepenen en twee vertegenwoordigers van de commissie van openbare onderstand.

Aangezien de commissie van openbare onderstand, in de huidige stand van de wetgeving, kon worden voorgezeten door een lid van het college van burgemeester en schepenen, en het verzoeningscomité bovendien samengesteld was uit leden van de commissie, werd een beroep feitelijk behandeld door een rechtcollege, dat op dezelfde wijze was samengesteld als het eerste.

De nieuwe regeling strekt ertoe per administratief arrondissement een verzoeningscomité in te stellen, waarvan de arrondissementscommissaris van het ambtsgebied voorzitter is. Dit comité, samengesteld uit vijf leden, neemt kennis van :

- a) alle beroepen ingesteld door een onderstandgenietende, die zich benadeeld acht door de beslissing van de gemeentelijke commissie voor hulpbetoon;
- b) alle beroepen door het college van burgemeester en schepenen ingesteld tegen de beslissingen van genoemde gemeentelijke commissie.

Met het oog op de belangen van een onderstandgenietende persoon, die van de commissie voor hulpbetoon een gunstige beslissing bekomen heeft waartegen beroep werd ingesteld door het college van burgemeester en schepenen, wordt bepaald dat het beroep niet schorsend is. De steun wordt dus verder verleend in afwachting van de beslissing van het verzoeningscomité.

De procedure is natuurlijk kosteloos en geschiedt bij gewone aangetekende brief met ontvangstmelding.

De oprichting van een arrondissementeel verzoeningscomité zal een eenvormige rechtspraak in de hand werken. Het opdragen van het voorzitterschap aan de arrondissementscommissaris beantwoordt aan de rol, welke normaal

être à la fois les représentants du pouvoir central et les protecteurs des communes.

La décision de la commission d'arrondissement pourra toujours faire l'objet d'un recours devant le conseil d'Etat puisqu'il s'agit d'une décision de caractère administratif.

#### Art. 48, 49 et 50.

Ces trois articles prévoient la surveillance et le contrôle de l'assistance sociale, l'organisation du conseil supérieur de l'assistance, et l'office d'identification.

On peut discuter de l'opportunité de maintenir l'existence de ces organismes de contrôle, d'inspection et d'identification. Il conviendrait de toute façon, si leur maintien est décidé, qu'ils émanent du Ministère de l'Intérieur, puisque ce dernier exerce normalement la tutelle des communes. Dans la mesure, en effet, où les communes doivent gérer désormais les budgets d'assistance, à l'exclusion des budgets spéciaux des établissements hospitaliers, il n'y a plus lieu de confier à d'autres départements que celui de l'intérieur, l'inspection et le contrôle des commissions d'assistance sociale.

#### Art. 51.

Cet article prévoit les exonérations fiscales en matière d'enregistrement, ainsi qu'en matière de droit de timbre et de greffe.

#### Art. 52.

L'application de la présente loi est fixée au 1<sup>er</sup> janvier 1971, dans les communes ayant une commission communale d'assistance publique, et au 1<sup>er</sup> juillet 1971 dans les communes où la mission d'assistance est exercée par une association de communes établie conformément à l'article 4 de la loi du 10 mars 1925.

La loi ne s'applique provisoirement qu'aux communes de moins de 100 000 habitants. Un arrêté royal délibéré en conseil des ministres pourra en décider l'application aux autres communes dès que les circonstances le permettront.

#### Art. 53 et 54.

Ces articles règlent les dispositions transitoires.

door deze ambtenaar wordt vervuld, aangezien hij zowel de vertegenwoordiger van het centraal gezag als de beschermmer van de gemeente moet zijn.

Tegen de beslissing van het arrondissementeel comité zal evenwel beroep kunnen worden ingesteld bij de Raad van State, aangezien het een beslissing van administratieve aard geldt.

#### Artt. 48, 49, 50.

Deze drie artikelen regelen het toezicht en de controle op het maatschappelijk hulpbetoon, de inrichting van de hoge raad voor het hulpbetoon en de identificatiedienst.

Men kan betwisten of het wel gepast is deze controle-, inspectie- en identificatieorganen in stand te houden. Indien tot hun instandhouding wordt beslist, dienen zij onder de Minister van Binnenlandse Zaken te ressorteren, aangezien deze normaal de voogdij over de gemeenten uitoefent. Indien de gemeenten voortaan de begrotingen voor hulpbetoon dienen te beheren met uitsluiting van de bijzondere begrotingen van de ziekenhuisinrichtingen, is het niet meer aangewezen aan andere departementen dan Binnenlandse Zaken de inspectie en de controle op de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon op te dragen.

#### Art. 51.

Dit artikel voorziet in belastingvrijstelling inzake registratie-, zegel- en griffierechten.

#### Art. 52.

De datum van inwerkingtreding van deze wet wordt vastgesteld op 1 januari 1971 voor de gemeenten die een commissie van openbare onderstand hebben en op 1 juli 1971 voor de gemeenten waar in de onderstand wordt voorzien door een overeenkomstig artikel 4 van de wet van 10 maart 1925 opgerichte vereniging van gemeenten.

De wet is voorlopig slechts van toepassing op gemeenten met minder dan 100 000 inwoners. Een in ministerraad overlegd koninklijk besluit zal de toepassing ervan tot andere gemeenten kunnen uitbreiden zodra de omstandigheden zulks mogelijk maken.

#### Artt. 53 en 54.

Deze artikelen voorzien in overgangsbepalingen.

J. MICHEL.

## PROPOSITION DE LOI

### CHAPITRE I.

#### Dispositions générales.

##### Article 1.

Les commissions communales et intercommunales d'assistance publique établies par la loi du 10 mars 1925 sont déchargées de la mission de prévenir la misère et d'aider les personnes économiquement défavorisées.

## WETSVOORSTEL

### HOOFDSTUK I.

#### Algemene bepalingen.

##### Artikel 1.

De gemeentelijke en intercommunale commissies van openbare onderstand, ingesteld door de wet van 10 maart 1925, worden ontheven van de opdracht, de ellende te voorkomen en de economisch minst begunstigten te helpen.

Cette mission est assumée par les communes à l'intervention d'une commission communale d'assistance sociale régie par la présente loi.

Aussi longtemps qu'il n'en a été disposé autrement, les commissions communales et intercommunales d'assistance publique restent compétentes pour la gestion des établissements hospitaliers qu'elles administrent à la date d'entrée en vigueur de la présente loi.

#### Art. 2.

Le patrimoine des commissions communales et intercommunales d'assistance publique autre que celui qui est affecté aux établissements hospitaliers est transféré aux communes correspondantes. Ce transfert ne peut porter préjudice aux droits acquis par des tiers et aux affectations de biens légalement établies.

Le transfert du patrimoine des commissions intercommunales d'assistance publique s'effectue conformément à des règles établies par le Roi.

#### Art. 3.

Sur la proposition des conseils communaux intéressés, le Roi peut, la députation permanente entendue, autoriser deux ou plusieurs communes d'une même province à s'associer pour fonder et entretenir des services ou des établissements spéciaux d'assistance.

Ces institutions sont, pour le surplus, régies par la loi du 1<sup>er</sup> mars 1922.

#### Art. 4.

La commission d'assistance sociale est un organe communal ne jouissant pas de la personnalité civile. Elle est placée sous la présidence effective du membre du collège des bourgmestre et échevins ayant les œuvres sociales dans ses attributions. Le président s'ajoute aux membres de la commission et y a voix délibérative.

En cas d'absence du président effectif, celui-ci peut être remplacé par un autre membre du collège des bourgmestre et échevins désigné par le bourgmestre.

### CHAPITRE II.

#### Les organismes de l'assistance.

#### Art. 5.

La commission communale d'assistance sociale est composée de 6 membres élus dans les communes dont la population est inférieure à 5 001 habitants, de 8 membres élus dans les communes dont la population est de 5 001 à 30 000 habitants, de 10 membres dans les communes dont la population est de 30 001 à 100 000 habitants et de 12 membres dans les communes dont la population est de plus de 100 000 habitants.

Il peut être désigné un suppléant au moins, pour chaque membre titulaire.

Die opdracht wordt door de gemeenten waargenomen door toedoen van een gemeentelijke commissie voor maatschappelijk hulpbetoon, waarvan het beheer door deze wet geregeld wordt.

Zolang er niet anders over wordt beschikt, blijven de gemeentelijke en intercommunale commissies van openbare onderstand bevoegd voor het beheer van de ziekenhuisinrichtingen die zij beheren bij het van kracht worden van deze wet.

#### Art. 2.

Het vermogen van de gemeentelijke en intercommunale commissies van openbare onderstand, dat niet aangewend is voor de ziekenhuisinrichtingen, wordt overgedragen aan de overeenstemmende gemeenten. Die overdracht mag geen nadeel berokkenen aan de door derden verkregen rechten en aan de wettelijk vastgelegde bestemming van goederen.

De overdracht van het vermogen van de intercommunale commissies van openbare onderstand gebeurt overeenkomstig door de Koning bepaalde regelen.

#### Art. 3.

De Koning kan, op voorstel van de betrokken gemeenteraden, de bestendige deputatie gehoord, twee of meer gemeenten, behorende tot een zelfde provincie, machtigen om zich te verenigen om bijzondere diensten of instellingen van onderstand op te richten en te onderhouden.

Die instellingen vallen voor het overige onder de gelding van de wet van 1 maart 1922.

#### Art. 4.

De commissie voor maatschappelijk hulpbetoon is een gemeentelijk orgaan dat geen rechtspersoonlijkheid geniet. Zij staat onder het effectieve voorzitterschap van het lid van het college van burgemeester en schepenen tot wiens bevoegdheid de sociale werken behoren. De voorzitter is mede lid van de commissie en heeft beraadslagende stem.

Is de effectieve voorzitter afwezig, dan mag hij worden vervangen door een ander door de burgemeester aangewezen lid van het college van burgemeester en schepenen.

### HOOFDSTUK II.

#### Inrichtingen voor hulpbetoon.

#### Art. 5.

De gemeentelijke commissie voor maatschappelijk hulpbetoon is samengesteld uit 6 verkozen leden in de gemeenten met minder dan 5 001 inwoners, uit 8 verkozen leden in de gemeenten met 5 001 tot 30 000 inwoners, uit 10 leden in de gemeenten met 30 001 tot 100 000 inwoners en uit 12 leden in de gemeenten met meer dan 100 000 inwoners.

Er mag voor elk lid ten minste één plaatsvervanger aangewezen worden.

## Art. 6.

Les membres des commissions d'assistance sociale et leurs suppléants sont nommés par le conseil communal pour un terme prenant fin le 30 juin qui suit l'installation des conseillers communaux élus après un renouvellement total des conseils communaux.

L'élection aura lieu au cours d'une séance tenue le premier lundi du mois d'avril précédant l'expiration des mandats; si cette date coïncide avec un jour férié légal, l'élection sera reportée au lundi suivant.

Les membres sortants sont rééligibles s'ils continuent à réunir les conditions exigées par la loi.

Les conseillers communaux peuvent prendre part à la nomination des membres des commissions d'assistance sociale nonobstant leur parenté ou leur alliance avec les candidats.

## Art. 7.

La nomination des membres des commissions d'assistance sociale se fait au vote secret et en deux scrutins consécutifs portant chacun sur la moitié des sièges à pourvoir.

Les membres à nommer par le premier scrutin sont choisis sur des listes de candidats, déposées six jours au moins avant l'élection entre les mains du bourgmestre ou de son délégué, qui en accuse réception, par les organismes ou groupements représentatifs des œuvres sociales ou locales.

Les listes de présentation ne peuvent comporter au maximum qu'un nombre double de candidats à élire au cours du scrutin. Le Roi dressera la liste des organismes ou groupements d'œuvres sociales aptes à présenter des candidats.

Les membres à nommer par le second scrutin sont choisis librement par le conseil communal.

Pour chaque scrutin, chaque membre du conseil dispose de deux, trois, quatre ou cinq voix suivant que le nombre de candidats à élire s'élève à trois, quatre, cinq ou six.

Si le nombre de candidats présentés pour le premier scrutin est inférieur au nombre de membres à élire, le nombre de membres à élire, sans présentation, par le second scrutin est augmenté dans la mesure nécessaire pour parer le nombre déterminé par l'article 6.

En cas de vacance d'un siège de membre de la commission d'assistance sociale en cours de mandat, le conseil communal, à défaut de suppléants, pourvoit à la nomination d'un nouveau membre et, éventuellement, d'un suppléant, après avoir fait appel, s'il y a lieu, à la présentation de candidats par les organismes et groupements visés à l'article 9.

## Art. 8.

Sont élus à chaque scrutin les candidats qui ont obtenu le plus grand nombre de suffrages.

En cas de parité de voix, la préférence est accordée dans l'ordre indiqué ci-après :

1) au candidat qui, au jour de l'élection, est membre sortant de la commission d'assistance sociale; la préférence est accordée à celui qui a exercé son mandat pendant le temps le plus long;

2) au candidat qui, antérieurement, a été membre de la commission d'assistance sociale; la préférence est accordée à celui qui a exercé son mandat pendant le temps le plus

## Art. 6.

De leden der commissies voor maatschappelijk hulpbetoon en hun plaatsvervangers worden benoemd door de gemeenteraad voor een termijn die verstrijkt op 30 juni na de aanstelling van de na een volledige vernieuwing der gemeenteraden verkozen gemeenteraadsleden.

De verkiezing heeft plaats in de loop van een vergadering op de eerste maandag van de maand april die aan het verstrijken van de mandaten voorafgaat; zo die datum samenvalt met een wettelijke feestdag wordt de verkiezing uitgesteld tot de volgende maandag.

De uittreedende leden zijn herkiesbaar, indien zij niet ophouden aan de bij de wet gestelde vereisten te voldoen.

De gemeenteraadsleden mogen aan de benoeming van de leden van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon deelnemen ondanks hun bloed- of aanverwantschap met de kandidaten.

## Art. 7.

De benoeming van de leden van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon geschiedt bij geheime stemming en in twee opeenvolgende stembeurten, die elk betrekking hebben op de helft van de te begeven zetels.

De bij de eerste stembeurt aan te wijzen leden worden gekozen op kandidatenlijsten die door de representatieve instellingen of groeperingen van de sociale of lokale werken ten minste zes dagen vóór de verkiezing gedeponeerd worden in handen van de burgemeester of van zijn afgevaardigde, die er een ontvangstbewijs voor aflevert.

Op de voordrachtlijsten mogen ten hoogste tweemaal zoveel kandidaten voorkomen als er leden bij de stemming te verkiezen zijn. De Koning maakt de lijst op van de instellingen of groeperingen van sociale werken die kandidaten mogen voordragen.

De bij de tweede stembeurt te benoemen leden worden door de gemeenteraad vrij gekozen.

Voor elke stembeurt beschikt elk gemeenteraadslid over twee, drie, vier of vijf stemmen naar gelang het aantal te verkiezen kandidaten drie, vier, vijf of zes bedraagt.

Indien voor de eerste stembeurt minder kandidaten voorgedragen worden dan het aantal te verkiezen leden, wordt het aantal bij de tweede stembeurt zonder voordracht te verkiezen leden vermeerderd in de mate die vereist is om het bij artikel 6 bepaalde getal te bereiken.

Ingeval een zetel van lid van de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon tijdens de ambtstermijn onbezet is, voorziet de gemeenteraad, bij gebrek aan plaatsvervangers, in de benoeming van een nieuw lid, en desgevallend van een plaatsvervanger, na eventueel een beroep te hebben gedaan op de voordracht van kandidaten door de in artikel 9 bedoelde organismen en groeperingen.

## Art. 8.

Bij iedere stembeurt worden verkozen de kandidaten die de meeste stemmen hebben behaald.

Bij staking van stemmen wordt de voorkeur gegeven in de hierna vermelde volgorde :

1) aan de kandidaat die, op de dag der verkiezing, uittreidend lid is van de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon; de voorkeur wordt gegeven aan hem die zijn mandaat het langst heeft vervuld;

2) aan de kandidaat die vroeger lid is geweest van de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon; de voorkeur wordt gegeven aan diegene die zijn mandaat het langst

long et, en cas d'égalité, à celui qui est sorti de charge le plus récemment;

3) au candidat qui est membre ou qui a été membre actif d'une œuvre sociale visée à l'article précédent;

4) au candidat qui, sans avoir atteint l'âge de 60 ans, est le plus âgé.

Pour l'application du présent article, les mandats prestés au sein de la commission d'assistance publique dissoute sont assimilés aux mandats prestés au sein de la commission d'assistance sociale.

#### Art. 9.

En votant pour un premier titulaire, l'électeur peut, sur le même bulletin, lui désigner un membre suppléant.

La désignation des suppléants a lieu dans les mêmes conditions que l'élection des titulaires, les suffrages obtenus par ces candidats suppléants étant classés en catégories séparées d'après les noms des titulaires auxquels ces candidats sont adjoints sur les bulletins de vote.

La même personne peut être désignée comme suppléant de deux ou de plusieurs membres titulaires. De même les membres effectifs peuvent avoir plusieurs suppléants appelés à les remplacer par ordre successif.

Les suppléants des membres élus au premier scrutin doivent être choisis sur les listes de présentation déposées conformément à l'article 9.

#### Art. 10.

Avant d'entrer en fonction, les membres de la commission communale d'assistance sociale prêtent entre les mains du bourgmestre le serment suivant : « Je jure de m'acquitter fidèlement des devoirs de ma charge ».

#### Art. 11.

Les conditions d'éligibilité dans une commission d'assistance sociale sont les suivantes : être belge, être âgé de 25 ans au moins, sans distinction de sexe, ne pas se trouver dans un des cas d'exclusion prévus par la loi communale et avoir une résidence dans la commune.

#### Art. 12.

Les membres des commissions d'assistance sociale ne peuvent être parents ou alliés jusqu'au deuxième degré, ni être unis par les liens du mariage. L'alliance survenue après la nomination ne met pas fin au mandat. L'alliance est censée être dissoute par le décès de la personne qui produisait l'affinité. Ces interdictions ne visent pas le membre du collège des bourgmestre et échevins qui est membre de droit de la commission et la préside.

#### Art. 13.

Ne peuvent être nommés membres de la commission d'assistance sociale :

1) les gouverneurs de province, les députés permanents, les greffiers provinciaux, les commissaires d'arrondissement, le bourgmestre et les conseillers communaux;

heeft bekleed en, bij gelijke duur, aan hem die het laatst is afgetreden;

3) aan de kandidaat die lid is of werkend lid is geweest van een in het vorige artikel bedoeld sociaal werk;

4) aan de kandidaat die, zonder de leeftijd van zestig jaar te hebben bereikt, de oudste in jaren is.

Voor de toepassing van dit artikel worden de mandaten, die bekleed werden in de ontbonden commissie van openbare onderstand, gelijkgesteld met die welke vervuld worden in de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon.

#### Art. 9.

Bij het stemmen voor een gewoon lid kan de kiezer op hetzelfde briefje een plaatsvervangend lid aanduiden.

De aanduiding der plaatsvervangers geschiedt onder dezelfde voorwaarden als de verkiezing der gewone leden; de door deze kandidaat-plaatsvervangers behaalde stemmen worden ingedeeld in afzonderlijke categorieën, volgens de namen van de gewone leden, aan wie deze kandidaten worden toegevoegd op de stembrieven.

Dezelfde persoon kan als plaatsvervanger van twee of meer gewone leden benoemd worden. Evenzo kunnen de werkende leden verscheidene plaatsvervangers hebben, die achtereenvolgens in hun plaats komen.

De plaatsvervangers van de bij de eerste stembeurt verkozen leden moeten gekozen worden op overeenkomstig artikel 9 ingediende voordrachtlijsten.

#### Art. 10.

Alvorens in dienst te treden, leggen de leden van de gemeentelijke commissie voor maatschappelijk hulpbetoon in handen van de burgemeester volgende eed af : « Ik zweer de verplichtingen van mijn ambt trouw na te komen ».

#### Art. 11.

De voorwaarden van kiesbaarheid voor een commissie voor maatschappelijk hulpbetoon zijn de volgende : Belg zijn, tenminste vijftientig jaar oud zijn, zonder onderscheid van kunne, niet verkeren in een van de gevallen van uitsluiting waarin bij de gemeentewet is voorzien en een verblijf in de gemeente hebben.

#### Art. 12.

De leden van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon mogen geen bloed- of aanverwanten zijn tot in de tweede graad, noch door huwelijksband verenigd zijn. Aanverwantschap, na de benoeming tot stand gekomen, doet het mandaat niet vervallen. De aanverwantschap wordt geacht te vervallen door het overlijden van de persoon door wie zij ontstond. Die onverenigbaarheden gelden niet voor het lid van het college van burgemeester en schepenen dat van rechtswege lid is van de commissie en ze voorziet.

#### Art. 13.

Tot lid van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon mogen niet benoemd worden :

1) de provinciegouverneurs, de leden van de bestendige deputaties, de arrondissementscommissarissen, de burgemeesters en de gemeenteraadsleden;



2) les médecins, les pharmaciens, les sage-femmes et autres agents rémunérés par la commune;

3) les personnes qui reçoivent habituellement des secours de l'assistance sociale, soit pour elles-mêmes, soit pour des autres membres de leur famille habitant avec elles;

4) les parents ou alliés jusqu'au deuxième degré du secrétaire de la commission.

#### Art. 14.

Les résolutions portant nomination des membres des commissions d'assistance sociale et de leurs suppléants sont adressées en expédition à la députation permanente.

La députation permanente annule, soit sur réclamation, soit d'office, les nominations faites en violation des prescriptions de la présente loi.

Elle doit statuer dans le mois de la réception des pièces.

Le gouverneur notifie aussitôt la décision de la députation permanente au conseil communal. Il la notifie également par lettre recommandée à la poste aux membres de la commission et aux suppléants dont la nomination est annulée ainsi qu'aux réclamants.

Un recours au Conseil d'Etat leur est ouvert ainsi qu'au gouverneur, dans les quinze jours de la notification.

Si la députation permanente n'a pas statué dans les trente jours de la réception des pièces, le gouverneur notifie l'expiration de ce délai aux réclamants.

Un recours au Conseil d'Etat leur est ouvert dans les quinze jours de la notification.

Le même recours est ouvert au gouverneur.

#### Art. 15.

Les membres qui perdent l'une ou l'autre des qualités requises pour pouvoir siéger dans les commissions d'assistance sociale cessent d'en faire partie.

Les intéressés peuvent exercer un recours auprès du Conseil d'Etat dans les quinze jours de la notification de la décision intervenue à ce sujet.

#### Art. 16.

Tout membre démissionnaire doit rester en fonction jusqu'à la prestation de serment de son successeur.

Le suppléant ou le membre nommé pour occuper une place vacante achève le mandat de son prédécesseur.

#### Art. 17.

Les membres des commissions d'assistance sociale peuvent, en cas de négligence grave ou d'inconduite notoire, être révoqués par la députation permanente sur la proposition de la commission ou du conseil communal, ou même d'office.

L'intéressé et la commission d'assistance sociale sont préalablement entendus.

La décision de la députation permanente est notifiée au membre de la commission d'assistance sociale et au conseil communal intéressé.

2) de door de gemeente bezoldigde geneesheren, apothekers, vroedvrouwen en andere bedienden;

3) de personen aan wie de sociale bijstand gewoonlijk hulp verleent, hetzij voor hen zelf, hetzij voor met hen inwonende leden van hun gezin;

4) de bloed- of aanverwanten, tot in de tweede graad, van de secretaris van de commissie.

#### Art. 14.

Een afschrift van de besluiten tot benoeming van de leden van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon en van hun plaatsvervangers wordt aan de bestendige deputatie toegezonden.

Benoemingen die gedaan zijn in strijd met de voorschriften van deze wet worden door de bestendige deputatie nietig verklaard, hetzij ten gevolge van ingebrachte bezwaren, hetzij van ambtswege.

De bestendige deputatie moet uitspraak doen binnen één maand na het inkomen van de stukken.

De gouverneur brengt onmiddellijk de beslissing van de bestendige deputatie ter kennis van de gemeenteraad. Hij doet dit eveneens, bij een ter post aangetekende brief, aan de leden van de commissie en aan de plaatsvervangende leden wier benoeming werd vernietigd, alsook aan de reclamanten.

Zij en ook de gouverneur beschikken over het recht om binnen vijftien dagen na de kennisgeving bij de Raad van State beroep in te stellen.

Indien de bestendige deputatie geen uitspraak heeft gedaan binnen dertig dagen na de ontvangst der stukken, wordt het verstrijken van deze termijn door de gouverneur aan de reclamanten ter kennis gebracht.

Zij beschikken over het recht om binnen vijftien dagen na de kennisgeving bij de Raad van State beroep in te stellen.

Ook de gouverneur beschikt over het recht om beroep in te stellen.

#### Art. 15.

De leden, die niet meer voldoen aan een van de gestelde eisen om zitting te kunnen nemen in de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon, houden op daarvan deel uit te maken.

De betrokkenen hebben het recht om bij de Raad van State in beroep te gaan gedurende vijftien dagen na de kennisgeving der hieromtrent getroffen beslissing.

#### Art. 16.

Elk ontslagnemend lid moet zijn ambt blijven waarnemen totdat zijn opvolger is beëdigd.

De plaatsvervanger of het lid dat benoemd is om een openstaande plaats te bekleden, voleindigt het mandaat van zijn voorganger.

#### Art. 17.

In geval van zware nalatigheid of algemeen bekend wangedrag kunnen de leden van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon door de bestendige deputatie, op voorstel van de commissie of van de gemeenteraad of zelfs van ambtswege, afgezet worden.

De betrokkene en de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon worden eerst gehoord.

Van de beslissing der deputatie wordt kennis gegeven aan het betrokken lid van de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon en aan de betrokken gemeenteraad.

Un recours au Conseil d'Etat leur est ouvert dans les quinze jours de la notification.

#### Art. 18.

Les membres du collège des bourgmestre et échevins, autres que celui qui préside la commission d'assistance sociale, peuvent assister avec voix consultative aux séances de la commission.

#### Art. 19.

Les membres des commissions d'assistance sociale élus par le conseil communal exercent leurs fonctions gratuitement.

Toutefois, les frais exposés par les membres intéressés dans l'accomplissement des missions qui leur sont expressément confiées par la commission d'assistance sociale dans le cadre de ses attributions, pourront leur être remboursés.

En outre, les commissions d'assistance sociale importantes sont autorisées à octroyer des jetons de présence aux membres élus par le conseil communal.

Le Roi fixe les critères d'importance à prendre en considération et les maxima que ces jetons peuvent atteindre.

#### Art. 20.

Les commissions d'assistance sociale peuvent constituer un bureau permanent comprenant outre le président, deux, trois, quatre ou cinq membres suivant que la commission comprend six, huit, dix ou douze membres nommés par le conseil communal. Ce bureau est chargé de l'examen des affaires d'administration courante.

Lorsque la commission d'assistance sociale décide la constitution d'un bureau permanent, les membres de ce bureau sont désignés, pour la durée de leur mandat, comme membres de la commission.

#### Art. 21.

Le secrétariat de la commission d'assistance sociale est assuré :

a) dans les communes de moins de 5 000 habitants, par le secrétaire communal;

b) dans les autres communes, par un membre du personnel administratif de la commune, faisant partie du service chargé des affaires à caractère social.

Aucune rémunération spéciale n'est attachée à la fonction de secrétaire de la commission d'assistance sociale.

#### Art. 22.

Les médecins, pharmaciens et sages-femmes, régulièrement établis dans la commune sont admis, aux conditions fixées par celle-ci, à prodiguer leurs soins aux assistés sociaux inscrits sur les listes de secours sur proposition de la commission d'assistance sociale.

Il peut être dérogé à cette disposition sur approbation du Ministre qui a l'assistance sociale dans ses attributions.

Zij beschikken over het recht om bij de Raad van State in beroep te gaan binnen vijftien dagen na de kennisgeving.

#### Art. 18.

Behalve het lid dat de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon voorziet, mogen de leden van het college van burgemeester en schepenen de vergaderingen van de commissie met raadgevende stem bijwonen.

#### Art. 19.

De leden van de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon, die verkozen werden door de gemeenteraad, nemen hun ambt kosteloos waar.

Nochtans kunnen de kosten die door de betrokken leden zijn bestreden bij het uitvoeren van opdrachten die hun door de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon in verband met haar taak werden toevertrouwd, terugbetaald worden.

Bovendien worden de belangrijke commissies voor maatschappelijk hulpbetoon gemachtigd om de door de gemeenteraad gekozen leden presentiegeld toe te kennen.

De Koning bepaalt de criteria die voor de belangrijkheid in aanmerking dienen te worden genomen en de maximumbedragen die het presentiegeld mag bereiken.

#### Art. 20.

De commissies voor maatschappelijk hulpbetoon kunnen onder haar leden een vast bureau aanstellen dat, buiten de voorzitter, twee, drie, vier of vijf leden omvat, naar gelang de commissie zes, acht, tien of twaalf door de gemeenteraad benoemde leden telt. Dit bureau is belast met het onderzoek van de aangelegenheden van dagelijks bestuur.

Wanneer de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon tot de aanstelling van een vast bureau beslist, worden de leden van dit bureau voor de duur van hun mandaat als leden van de commissie aangewezen.

#### Art. 21.

Het secretariaat van de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon wordt waargenomen :

a) in de gemeenten met minder dan 5 000 inwoners, door de gemeentesecretaris;

b) in de andere gemeenten, door een lid van het administratief personeel van de gemeente dat deel uitmaakt van de dienst die belast is met de sociale aangelegenheden.

Aan de functie van secretaris van de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon is geen bijzondere bezoldiging verbonden.

#### Art. 22.

De geneesheren, apothekers en vroedvrouwen die regelmatig op het grondgebied van de gemeente zijn gevestigd, mogen onder de door de gemeente bepaalde voorwaarden de maatschappelijk gesteunden verzorgen die op de steunlijsten zijn ingeschreven op voorstel van de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon.

Van deze bepaling mag worden afgeweken met goedkeuring van de Minister tot wiens bevoegdheid het maatschappelijk hulpbetoon behoort.

## Art. 23.

La commission d'assistance sociale se réunit au moins une fois par mois sur convocation du président aux lieu, jour et heure fixés par le règlement intérieur. En outre, le président convoque la commission chaque fois que les nécessités du service l'exigent.

Le président de la commission communale est tenu de convoquer celle-ci à la demande du collège des bourgmestre et échevins aux jour et heure indiqués par celui-ci. Le président est également obligé de convoquer la commission d'assistance sociale à la demande de un tiers des membres en fonction aux jour et heure indiqués par eux.

## Art. 24.

Les commissions d'assistance sociale, de même que les bureaux permanents, ne peuvent délibérer que si la majorité des membres en fonction est présente. Toutefois, après deux convocations par écrit, il peut être délibéré sur les objets mis pour la troisième fois à l'ordre du jour, quel que soit le nombre des membres présents.

Les décisions sont prises à la majorité des membres présents. En cas de parité, la voix du président de la séance est prépondérante.

La commission peut entendre les agents de la commune chargés de l'examen des demandes d'intervention.

## CHAPITRE III.

## Administration.

## Art. 25.

Les effets mobiliers apportés par les malades et par les pensionnaires décédés dans les hospices communaux et qui ont été traités ou hébergés gratuitement appartiennent à la commune, à l'exclusion des héritiers ou légataires et de l'Etat en cas de déshérence.

Les héritiers et légataires des pensionnaires dont les frais de traitement et d'entretien ont été acquittés peuvent exercer leur droit sur tous les effets apportés dans les hospices communaux; en cas de déshérence, les mêmes effets appartiennent à la commune, de préférence à l'Etat.

## Art. 26.

Les donations et legs faits aux commissions d'assistance sociale sont considérés comme destinés à la commune, à charge pour celle-ci d'affecter les biens ou leur produit à l'assistance sociale.

Les notaires et autres officiers ministériels ainsi que les receveurs des droits de succession ont l'obligation de donner avis aux commissions d'assistance sociale des dispositions faites en faveur de celles-ci et dont ils ont connaissance, en raison de leurs fonctions.

## Art. 27.

Les membres des commissions d'assistance sociale et les membres du personnel communal chargés de l'examen des affaires sociales ne peuvent prendre part directement ou

## Art. 23.

De commissie voor maatschappelijk hulpbetoon vergadert ten minste éénmaal per maand, na bijeenroeping door de voorzitter, op plaats, dag en uur als vastgesteld in het huishoudelijk reglement. Bovendien wordt de commissie door de voorzitter bijeengeroepen telkens als de dienst het vereist.

De voorzitter van de gemeentelijke commissie is gehouden deze op verzoek van het college van burgemeester en schepenen bijeen te roepen op de door dit laatste aangeduide dag en uur. De voorzitter is eveneens verplicht de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon op verzoek van een derde van de in dienst zijnde leden bijeen te roepen, op de door hen aangeduide dag en uur.

## Art. 24.

De commissies voor maatschappelijk hulpbetoon, alsmede de vaste bureaus, kunnen alleen dan beraadslagen wanneer de meerderheid der in dienst zijnde leden aanwezig zijn. Zij kunnen echter na twee schriftelijke bijeenroepingen, ongeacht het getal aanwezige leden, beraadslagen over de zaken die voor de derde maal op de agenda zijn gebracht.

De beslissingen worden genomen bij meerderheid van stemmen der aanwezige leden. Bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter van de vergadering overwegend.

De commissie kan de gemeenteamttenaren horen die belast zijn met het onderzoek van de aanvragen om steun.

## HOOFDSTUK III.

## Beheer.

## Art. 25.

De roerende goederen, in de gemeentelijke godshuizen meegebracht door de zieken en verpleegden die er overleden zijn en kosteloos verpleegd of opgenomen werden, zijn eigendom van de gemeente, met uitsluiting van de erfgenamen of legatarissen en, bij erfloze nalatenschap, van de Staat.

De erfgenamen en legatarissen van de verpleegden wier kosten van verpleging en onderhoud werden betaald, kunnen hun rechten doen gelden op al de goederen in de godshuizen meegebracht; in geval van erfloze nalatenschap behoren diezelfde goederen toe aan de gemeente, in plaats van aan de Staat.

## Art. 26.

De giften en legaten aan de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon worden beschouwd als zijnde bestemd voor de gemeente, onder beding dat deze de goederen of de opbrengst ervan moet besteden aan maatschappelijk hulpbetoon.

De notarissen en andere ministeriële ambtenaren evenals de ontvangers der successierechten zijn ertoe gehouden de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon in kennis te stellen van de bepalingen die ten voordele van deze commissies getroffen werden en waarvan zij kennis hebben door hun functies.

## Art. 27.

De leden van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon en de leden van het gemeentepersoneel die belast zijn met het onderzoek van de sociale aangelegenheden mo-

indirectement à aucun marché, adjudication, fourniture, vente ou achat effectués par la commune dans le cadre de l'assistance.

#### Art. 28.

La gestion de l'assistance sociale est séparée de la gestion des autres services communaux et assurée à l'intervention de la commission d'assistance sociale.

Les recettes et dépenses afférentes à l'assistance sociale font l'objet d'un budget spécial porté en annexe au budget communal. Le budget annexe de l'assistance sociale est voté par le conseil communal en même temps que le budget communal. Le budget des services généraux de la commune prévoit des transferts de recettes suffisants pour assurer l'équilibre du budget spécial de l'assistance.

#### Art. 29.

Les recettes et les dépenses de l'assistance sociale sont effectuées par le receveur communal. Les dépenses sont ordonnancées par la commission d'assistance sociale; les mandats de paiement sont signés par le président de la commission d'assistance sociale et par le secrétaire de celle-ci.

Le compte spécial de l'assistance sociale est porté en annexe au compte communal et soumis en même temps à l'approbation du conseil communal et de la députation permanente.

### CHAPITRE IV.

#### Organisation des secours.

#### Art. 30.

L'assistance ne peut être accordée qu'aux indigents, c'est-à-dire aux personnes incapables de subvenir à leurs besoins.

Tout secours est fourni sous la forme et dans la mesure qui sont les plus propres à remettre l'indigent en état de pourvoir à son entretien et à celui de sa famille.

Le Ministre ayant l'assistance sociale dans ses attributions détermine les normes générales réglementant l'octroi des subventions d'assistance. Ces normes se bornent à donner, par catégorie de communes, les limites d'intervention en maximum et minimum, l'intervention étant décidée par la commission d'assistance sociale dans le cadre de ces normes.

L'arrêté précise, en outre, les modes de calcul du degré d'aisance des personnes secourues.

#### Art. 31.

Les commissions d'assistance sociale statuent sur l'allocation des secours, sur l'admission des indigents dans les établissements d'assistance et sur leur renvoi.

gen rechtstreeks noch onrechtstreeks deelnemen aan enige aanneming, aanbesteding, levering, verkoop of aankoop die door de gemeente in het raam van het hulpbetoon worden verricht.

#### Art. 28.

Het beheer van het maatschappelijk hulpbetoon is afgescheiden van het beheer van de andere gemeentelijke diensten en wordt waargenomen door de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon.

De ontvangsten en uitgaven die betrekking hebben op het maatschappelijk hulpbetoon zijn vervat in een speciale begroting, die als bijlage aan de gemeentebegroting toegevoegd wordt. Over de begrotingsbijlage betreffende het maatschappelijk hulpbetoon wordt terzelfder tijd als over de gemeentebegroting gestemd door de gemeenteraad. De begroting van de algemene diensten van de gemeente voorziet in voldoende overboekingen van ontvangsten om de speciale begroting van hulpbetoon in evenwicht te brengen.

#### Art. 29.

De ontvangsten en uitgaven betreffende het maatschappelijk hulpbetoon worden door de gemeenteontvanger verricht. De uitgaven worden geordonnanceerd door de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon; de betalingsmandaten worden ondertekend door de voorzitter en door de secretaris van de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon.

De bijzondere rekening voor maatschappelijk hulpbetoon wordt als bijlage toegevoegd aan de gemeenterekening en samen hiermede aan de gemeenteraad en aan de bestendige deputatie ter goedkeuring voorgelegd.

### HOOFDSTUK IV.

#### Inrichting van de steunverlening.

#### Art. 30.

Onderstand mag slechts worden verleend aan behoeftigen met name aan personen die niet in staat zijn om in hun onderhoud te voorzien.

Elk hulpbetoon wordt verstrekt in de vorm en in de mate die het best geschikt zijn om de behoeftige weer in staat te stellen in zijn onderhoud en in dat van zijn gezin te voorzien.

De Minister tot wiens bevoegdheid het maatschappelijk hulpbetoon behoort, bepaalt de algemene normen voor de regeling van de toekenning van de toelagen voor hulpbetoon. Die normen beperken zich tot het bepalen van het maximum- en het minimumbedrag van de toelage per categorie van gemeenten. Het bedrag van de toelage wordt door de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon vastgesteld binnen de perken van die normen.

Het besluit bepaalt bovendien op welke wijze de graad van welstand van de ondersteunden berekend wordt.

#### Art. 31.

De commissies voor maatschappelijk hulpbetoon beslissen over het verlenen van de steun, over het opnemen van de behoeftigen in de inrichtingen voor hulpbetoon en over hun wegzending.

Les secours sont accordés dans la limite des crédits inscrits au budget spécial de l'assistance sociale.

#### Art. 32.

Sous réserve de la vérification ultérieure de l'état d'indigence, les commissions d'assistance sociale délivrent des secours à toute personne se trouvant sur le territoire de la commune et dont l'état, par suite d'accident ou de maladie, requiert des soins de santé immédiats; elles en assurent au besoin l'hospitalisation dans un hôpital agréé par le Ministre ayant la santé publique dans ses attributions.

Les commissions d'assistance sociale ont également pour mission la prévention de la misère dans les cas déterminés par la loi; elles sont tenues de secourir dans la mesure de ses besoins, toute femme ayant la charge exclusive d'un ou plusieurs enfants en dessous de 16 ans.

#### Art. 33.

Aux fins de dispenser les soins médicaux aux assistés sociaux qui se trouvent sur leur territoire et aux personnes visées au premier alinéa de l'article précédent, les commissions d'assistance sociale :

- a) organisent un service médico-pharmaceutique à domicile;
- b) organisent le transport et le séjour des malades et blessés dans un établissement hospitalier agréé par le Ministre ayant la santé publique dans ses attributions.

#### Art. 34.

Les commissions d'assistance sociale favorisent l'affiliation des personnes secourues aux institutions de prévoyance et exigent, dans la mesure du possible, une contribution personnelle de l'affilié au paiement de sa cotisation.

Les établissements gérés à l'intervention des commissions d'assistance sociale doivent respecter les convictions religieuses, philosophiques ou politiques de ceux en faveur desquels s'exerce leur intervention.

#### Art. 35.

Les communes peuvent admettre dans un hospice pour y être entretenues leur vie durant, les personnes qui versent à fonds perdus le capital nécessaire à leur entretien. Toute convention conclue à cette fin est soumise à l'approbation du conseil communal.

#### Art. 36.

Tout dossier d'intervention soumis à la commission d'assistance sociale doit préalablement être soumis à l'avis d'une assistante sociale.

Le conseil communal est tenu d'assurer à la commission d'assistance sociale la collaboration d'une ou de plusieurs assistantes sociales, dans la mesure des besoins.

L'assistante sociale est chargée de toute enquête qui lui est demandée par la commission d'assistance sociale.

Onderstand wordt verleend binnen de perken van de kredieten die op de speciale begroting van maatschappelijk hulpbetoon zijn uitgetrokken.

#### Art. 32.

Onder voorbehoud van later onderzoek omtrent de behoeftige toestand, verlenen de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon hulp aan iedere persoon die zich op het grondgebied van de gemeente bevindt en die, ingevolge ongeval of ziekte, onmiddellijk gezondheidsverzorging nodig heeft; zij zorgen er desgevallend voor dat hij opgenomen wordt in een ziekenhuis dat erkend is door de Minister tot wiens bevoegdheid de volksgezondheid behoort.

De commissies voor maatschappelijk hulpbetoon hebben insgelijks tot taak de ellende in de door de wet bepaalde gevallen te voorkomen; zij zijn verplicht elke vrouw die één of meer kinderen beneden 16 jaar uitsluitend te haren laste heeft, onderstand te verlenen, voor zover zij die nodig heeft.

#### Art. 33.

Ten einde geneeskundige verzorging te kunnen verstrekken aan hen die op het desbetreffende grondgebied maatschappelijk hulpbetoon genieten, evenals aan de bij het eerste lid van voorgaand artikel bedoelde personen organiseren de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon.

- a) een dienst voor geneeskundige en farmaceutische verzorging aan huis;
- b) het vervoer van zieken en gekwetsten naar en hun verblijf in een verplegingsinrichting die erkend is door de Minister tot wiens bevoegdheid de Volksgezondheid behoort.

#### Art. 34.

De commissies voor maatschappelijk hulpbetoon bevorderen de aansluiting van de steungenietende personen bij de voorzorginstellingen en eisen, in zoverre het mogelijk is, dat zij persoonlijk bijdragen in de betaling van het lidgeld.

De inrichtingen die beheerd worden door tussenkomst van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon moeten de godsdienstige, filosofische of politieke overtuiging eerbiedigen van degenen die er steun genieten.

#### Art. 35.

De gemeenten kunnen voor levenslang onderhoud in een godshuis de personen opnemen die het voor hun onderhoud nodige kapitaal op lijfrente zetten. Elke daartoe gesloten overeenkomst wordt aan de gemeenteraad ter goedkeuring voorgelegd.

#### Art. 36.

Ieder dossier waarin steun wordt gevraagd aan de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon moet vooraf voor advies worden voorgelegd aan een maatschappelijke assistente.

De gemeenteraad dient ervoor te zorgen dat de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon de medewerking krijgt van één of meer maatschappelijke assistenten, naar gelang van de behoeften.

De maatschappelijke assistente is belast met ieder onderzoek dat de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon haar vraagt te doen.

L'assistante sociale fait partie du personnel communal.

Les communes sont toutefois autorisées à conclure une convention avec une assistante sociale ne faisant pas partie du personnel communal ou avec une œuvre plaçant des assistantes sociales à la disposition des commissions d'assistance. Les contrats passés à ce sujet ont une durée maximum de six ans; ils sont renouvelables.

Le Roi détermine les rémunérations maximales susceptibles d'être attachées à l'exercice des fonctions d'assistante sociale ainsi que le statut de ces fonctions.

## CHAPITRE V.

### Tutelle des enfants.

#### Art. 37.

Les enfants dont l'entretien et l'éducation sont confiés aux commissions d'assistance sociale sont les enfants trouvés, les enfants abandonnés et les orphelins pauvres.

Les enfants trouvés sont ceux qui, nés de père et mère inconnus, ont été trouvés dans un endroit quelconque de la commune.

Les enfants abandonnés sont ceux qui, nés de père et de mère connus et d'abord élevés par eux ou par d'autres personnes à leur décharge, sont délaissés sans qu'on sache ce que le père et la mère sont devenus ou sans qu'on puisse recourir à eux.

Les orphelins pauvres sont les mineurs qui, n'ayant plus ni père, ni mère, n'ont aucun moyen d'existence.

#### Art. 38.

Est puni d'un emprisonnement de huit jours à trois mois, celui qui, dans une intention coupable ou intéressée, emmène ailleurs qu'au siège de la commission d'assistance sociale de la commune du lieu, un enfant trouvé, un enfant abandonné ou un orphelin dépourvu de tuteur; celui qui lui en a donné mission est puni de la même peine.

#### Art. 39.

Les enfants confiés à une commission d'assistance sociale sont sous tutelle de cette commission, laquelle désigne un de ses membres pour exercer les fonctions de tuteur; les autres forment le conseil de tutelle.

La tutelle de la commission dure jusqu'à la majorité ou l'émancipation des enfants qui lui sont confiés.

#### Art. 40.

L'émancipation est accordée sur avis des membres de la commission d'assistance, par celui d'entre eux qui a été désigné en qualité de tuteur et qui est tenu de comparaître à cet effet devant le juge de paix.

De maatschappelijke assistente maakt deel uit van het gemeentepersoneel.

De gemeenten zijn niettemin gemachtigd om een overeenkomst te sluiten met een maatschappelijke assistente die geen deel uitmaakt van het gemeentepersoneel, of met een werk dat maatschappelijke assistenten ter beschikking van de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon stelt. De gesloten contracten ter zake hebben een maximumduur van zes jaar; zij zijn hernieuwbaar.

De Koning bepaalt de maximale bezoldigingen die kunnen verbonden worden aan de functie van maatschappelijke assistente, evenals het statuut voor die functie.

## HOOFDSTUK V.

### Voogdij over de kinderen.

#### Art. 37.

De kinderen wier onderhoud en opvoeding toevertrouwd zijn aan de commissies voor maatschappelijk hulpbetoon zijn de vondelingen, de verlaten kinderen en de behoeftige wezen.

Vondelingen zijn kinderen die, uit onbekende vader en moeder geboren, gevonden worden op enigerlei plaats in de gemeente.

Verlaten kinderen zijn kinderen die, geboren uit bekende vader en moeder, eerst door hun ouders of te dezer ontlasting door andere personen opgevoed werden en naderhand verlaten worden zonder dat men weet wat er van de vader en de moeder geworden is of dat men zich tot hen kan wenden.

Arme wezen zijn de minderjarigen die geen vader en geen moeder meer hebben en zonder middelen van bestaan zijn.

#### Art. 38.

Hij die, met een strafbare of baatzuchtige bedoeling, een vondeling, een verlaten kind of een wees zonder voogd elders heenbrengt dan naar de zetel van de commissie voor maatschappelijk hulpbetoon van de gemeente, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden; met dezelfde straf wordt gestraft hij die hem daartoe last heeft gegeven.

#### Art. 39.

De kinderen die toevertrouwd worden aan een commissie voor maatschappelijk hulpbetoon staan onder de voogdij dezer commissie; deze wijst een harer leden aan om als voogd op te treden, en de voogdijraad wordt uit de overige leden samengesteld.

De voogdij der commissie duurt totdat de haar toevertrouwde kinderen meerderjarig of mondig verklaard worden.

#### Art. 40.

De mondigverklaring geschiedt op advies van de leden der commissie voor hulpbetoon, door degene onder hen die als voogd werd aangewezen; deze is gehouden ten dien einde voor de vrederechter te verschijnen.

## Art. 41.

Si les enfants confiés à une commission d'assistance sociale ont des biens, le receveur communal exerce la gestion de ces biens.

Les biens des administrateurs-tuteurs ne peuvent être grevés d'aucune hypothèque à raison de leur fonction.

La garantie de la tutelle est constituée par le cautionnement du receveur.

En cas d'émancipation de l'enfant, le receveur remplit les fonctions de curateur.

## Art. 42.

Les capitaux qui appartiennent ou échoient aux enfants confiés à une commission d'assistance sociale sont placés à la Caisse générale d'Épargne et de Retraite.

Les revenus des biens et capitaux appartenant aux enfants confiés à une commission sont, jusqu'à leur départ, portés au budget spécial des recettes de la commission, à titre de remboursement des frais de leur nourriture et de leur entretien.

## Art. 43.

Si l'enfant confié à une commission d'assistance sociale vient à mourir et qu'aucun héritier ne se présente, ses biens appartiennent à la commune, laquelle peut être envoyée en possession à la diligence du collègue des bourgmestre et échevins et sur les conclusions du ministère public.

Les héritiers qui se présenteraient ultérieurement ne pourront répéter les fruits que du jour de la demande. Les héritiers qui recueilleraient la succession seront tenus d'indemniser la commune pour les dépenses qui lui ont été occasionnées par l'enfant décédé, sauf à compenser les revenus perçus par elle.

## Art. 44.

Le mineur placé à quelque titre que ce soit sous la tutelle d'une commission d'assistance sociale ne peut, sans le consentement de celle-ci, être soustrait à sa garde; toutefois, les intéressés peuvent s'adresser au tribunal en observant la procédure organisée pour la déchéance de la puissance paternelle.

Le tribunal ne statue que sous réserve d'appel et doit s'inspirer uniquement de l'intérêt de l'enfant.

## CHAPITRE VI.

## Conflit de compétence.

## Art. 45.

Tout conflit au sujet de l'application de la présente loi entre les communes est soumis à la députation permanente, sauf recours au Conseil d'État si les communes sont situées dans la même province; il est statué par le Conseil d'État, s'il en est autrement.

## Art. 41.

Indien aan een commissie voor maatschappelijk hulpbetoon toevertrouwde kinderen goederen bezitten, neemt de gemeenteontvanger het beheer van die goederen waar.

Op de goederen der beherende voogden kan echter, wegens de taak die dezen vervullen, geen hypotheek gevestigd worden.

De waarborg der voogdij bestaat in de zekerheidstelling van de ontvanger.

In geval van mondigverklaring van het kind, treedt de ontvanger als curator op.

## Art. 42.

Het kapitaal, dat toebehoort of ten deel valt aan de kinderen die aan een commissie voor maatschappelijk hulpbetoon zijn toevertrouwd, wordt in de Algemene Spaar- en Lijfrentekas belegd.

De inkomsten uit de goederen en uit het kapitaal van kinderen dien aan een commissie zijn toevertrouwd, worden tot hun vertrek geboekt op de speciale begroting van ontvangsten van de commissie, als terugbetaling van de kosten van hun voeding en onderhoud.

## Art. 43.

Bij overlijden van een kind dat aan een commissie voor maatschappelijk hulpbetoon is toevertrouwd, en indien zich geen enkele erfgenaam aanmeldt, behoren zijn goederen in eigendom aan de gemeente; deze kan in bezit daarvan gesteld worden op verzoek van het college van burgemeester en schepenen en op de conclusie van het openbaar ministerie.

Indien erfgenamen zich later mochten aanmelden, kunnen zij slechts de opbrengst vanaf de dag der aanvraag opeisen. De erfgenamen die de nalatenschap in ontvangst mochten nemen, zijn gehouden de gemeente te vergoeden voor de uitgaven welke zij voor het overleden kind heeft moeten doen, na aftrekking van de door haar ontvangen inkomsten.

## Art. 44.

De minderjarige die, om welke reden ook, onder de voogdij van een commissie voor maatschappelijk hulpbetoon is gesteld, mag zonder toestemming van die subcommissie niet aan haar toezicht onttrokken worden; de betrokkenen kunnen zich echter tot de rechtbank wenden, met inachtneming van de rechtspleging inzake de ontzetting van de ouderlijke macht.

De rechtbank doet slechts uitspraak onder voorbehoud van hoger beroep en heeft uitsluitend het belang van het kind in acht te nemen.

## HOOFDSTUK VI.

## Geschillen van bevoegdheid.

## Art. 45.

Ieder geschil onder de gemeenten over de toepassing van deze wet wordt behoudens beroep bij de Raad van State voor de bestendige deputatie gebracht, indien de gemeenten tot dezelfde provincie behoren; is dit niet het geval, dan beslist de Raad van State.

## CHAPITRE VII.

## Règlements intérieurs.

## Art. 46.

Les règlements d'ordre intérieur des institutions communales d'assistance sont arrêtés par les conseils communaux, sur proposition de la commission d'assistance sociale locale.

## CHAPITRE VIII.

## Contentieux.

## Art. 47.

Il est institué par arrondissement judiciaire une commission de conciliation présidée par le commissaire d'arrondissement du siège et composée de cinq membres.

Cette commission est appelée à connaître :

a) de tout recours introduit par un assisté qui se prétend lésé par la décision de la commission communale d'assistance;

b) de tout recours introduit par le collège des bourgmestre et échevins contre les décisions de la commission communale d'assistance sociale soit à propos d'un assisté, soit à propos de tout objet relevant de sa compétence.

Le recours n'est point suspensif.

La commission de conciliation entend les parties intéressées et toute personne dont elle estime la déposition opportune. Elle statue dans le mois de l'appel.

La procédure est gratuite. Les actes d'appel de procédure et de signification se font par lettre recommandée avec accusé de réception.

Les quatre assesseurs du commissaire d'arrondissement et leurs suppléants sont nommés par le Roi à raison de deux membres présentés par les conseils communaux et de deux membres présentés par les œuvres sociales les plus représentatives. Leur mandat est de six ans. Le suppléant achève le mandat de son prédécesseur.

## CHAPITRE IX.

## Surveillance et contrôle.

## Art. 48.

Le Ministre qui a les affaires intérieures dans ses attributions organise l'inspection de l'assistance sociale.

## HOOFDSTUK VII.

## Dienstregelingen.

## Art. 46.

De dienstregelingen van de gemeentelijke instellingen voor hulpbetoon worden door de gemeenteraden vastgesteld op voorstel van de plaatselijke commissie voor maatschappelijk hulpbetoon.

## HOOFDSTUK VIII.

## Betwiste zaken.

## Art. 47.

Er wordt per rechterlijk arrondissement een verzoeningscommissie ingesteld, bestaande uit vijf leden en voorgezeten door de arrondissementscommissaris van de zetel.

Deze commissie dient kennis te nemen van :

a) ieder beroep dat ingesteld wordt door een ondersteunde die beweert benadeeld te zijn door de beslissing van de gemeentelijke commissie voor hulpbetoon;

b) ieder beroep dat door het college van burgemeester en schepenen ingesteld wordt tegen de beslissingen van de gemeentelijke commissie voor maatschappelijk hulpbetoon ofwel betreffende een ondersteunde, ofwel naar aanleiding van ieder onderwerp dat tot haar bevoegdheid behoort.

Het beroep heeft geen schorsende kracht.

De verzoeningscommissie hoort de betrokken partijen en iedere persoon van wie zij de verklaring nuttig acht. Zij doet uitspraak binnen een maand na het instellen van het beroep.

De rechtspleging is kosteloos. De akten van beroep, van rechtspleging en van betekening geschieden per aangetekende brief, met bericht van ontvangst.

De vier bijzitters van de arrondissementscommissaris en hun plaatsvervangers worden door de Koning benoemd naar rata van twee leden, voorgedragen door de gemeenteraden, en twee leden, voorgedragen door de meest representatieve sociale werken. De duur van het mandaat bedraagt zes jaar. De opvolger voleindigt het mandaat van zijn voorganger.

## HOOFDSTUK IX.

## Toezicht en controle.

## Art. 48.

De Minister tot wiens bevoegdheid de Binnenlandse Zaken behoren regelt het toezicht op het maatschappelijk hulpbetoon.



## CHAPITRE X.

## Conseil supérieur de l'assistance.

## Art. 49.

Il est institué auprès du Ministère de l'Intérieur un conseil supérieur de l'assistance dont l'organisation et les attributions sont réglées par arrêté royal.

## CHAPITRE XI.

## Office d'identification.

## Art. 50.

Quand la nécessité l'impose, le Roi peut instituer un office d'identification dans toute commune, les conseils communaux intéressés et la députation permanente entendus. Il en détermine la composition, les fonctions et les obligations.

Dans cet office, les institutions d'assistance tant publiques que libres doivent être représentées.

L'office d'identification établit notamment un service d'identification, un service de renseignements des œuvres, un service d'information.

Le Roi peut créer un office central d'identification en vue de coordonner l'action des offices locaux, de les développer et d'en favoriser l'établissement.

Les frais de l'office local sont supportés respectivement pour un tiers par la commune, par la province et par l'Etat. L'Etat supporte seul les frais de l'office central.

## CHAPITRE XII.

## Dispositions fiscales.

## Art. 51.

Sont exempts de la formalité de l'enregistrement ainsi que des droits de timbre et de greffe :

a) les actes constatant la remise des biens et archives des commissions communales d'assistance publique et des commissions intercommunales d'assistance publique, aux communes et autres administrations qui en reprennent les activités;

b) les actes constatant la remise ou l'apport de biens et capitaux des communes, aux associations de communes ainsi que ceux portant dissolution ou séparation des intercommunales d'assistance publique ainsi que les actes constatant le partage ou la répartition de l'actif et du passif de celles-ci.

## CHAPITRE XIII.

## Entrée en vigueur.

## Art. 52.

L'application de la présente loi est fixée au 1<sup>er</sup> janvier 1971 dans les communes ayant une commission communale

## HOOFDSTUK X.

## Hoge Raad voor Hulpbetoon.

## Art. 49.

Bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken wordt een hoge raad voor hulpbetoon ingesteld; de inrichting en de bevoegdheden daarvan worden bij koninklijk besluit geregeld.

## HOOFDSTUK XI.

## Identificatiedienst.

## Art. 50.

Wanneer daartoe behoefte is, kan de Koning in elke gemeente een identificatiedienst instellen, nadat de betrokken gemeenteraden en de bestendige deputatie zijn gehoord. De samenstelling, de werkzaamheden en de verplichtingen van die dienst worden door hem bepaald.

In die dienst moeten zowel de openbare als de vrije instellingen voor hulpbetoon vertegenwoordigd zijn.

De identificatiedienst organiseert met name een afdeling voor identificatie, een afdeling voor inlichtingen ten behoeve van de werken, een afdeling voor opsporingen.

Door de Koning kan een centrale identificatiedienst opgericht worden ten einde coördinatie tot stand te brengen tussen de werkzaamheden der lokale identificatiediensten, tot hun ontwikkeling bij te dragen en de oprichting ervan te bevorderen.

De gemeente, de provincie en de Staat dragen, elk voor een derde, de kosten van de lokale dienst. De kosten van de centrale dienst komen uitsluitend ten laste van de Staat.

## HOOFDSTUK XII.

## Fiscale bepalingen.

## Art. 51.

Van de registratieformaliteit alsmede van de zegel- en griffierechten zijn vrijgesteld :

a) de akten tot vaststelling van de overgave van de goederen en van het archief van de gemeentelijke commissies van openbare onderstand en van de intercommunale commissies van openbare onderstand aan de gemeenten en andere besturen die de activiteiten ervan overnemen;

b) de akten tot vaststelling van de overgave of van de inbreng der goederen en kapitalen door de gemeenten aan de verenigingen van gemeenten, alsmede de akten houdende ontbinding of splitsing van de intercommunales voor openbare onderstand en de akten tot vaststelling van de verdeling of van dezer actief en passief.

## HOOFDSTUK XIII.

## Inwerkingtreding.

## Art. 52.

Deze wet treedt in werking op 1 januari 1971 in de gemeenten met een gemeentelijke commissie van openbare

d'assistance publique, et au 1<sup>er</sup> juillet 1971 dans les communes où la mission d'assistance est exercée par une association de communes établie conformément à l'article 4 de la loi du 10 mars 1925.

Son application est limitée aux communes comptant moins de 100 000 habitants. Un arrêté royal délibéré en conseil des ministres pourra en étendre l'application aux autres communes, individuellement ou simultanément, dès que la réforme du régime des hôpitaux le permettra.

#### CHAPITRE XIV.

##### Dispositions transitoires.

###### Art. 53.

Les mandats des membres des commissions communales d'assistance publique actuelles expireront le 30 juin 1965.

Pendant le premier semestre de 1965, ces commissions exercent les attributions des commissions d'assistance sociale établies par la présente loi.

###### Art. 54.

La remise des biens et des archives des commissions communales et intercommunales d'assistance publique aux communes et associations de communes est réglée par arrêté royal en exécution de la présente loi.

Les agents des commissions d'assistance publique pourvus d'une nomination régulière sont repris par les communes aux mêmes fonctions; ils conservent à titre personnel leur grade, qualité, traitement et les avantages qui leur étaient octroyés.

Les agents des commissions intercommunales d'assistance publique dont l'activité est reprise par les commissions communales d'assistance sociale sont répartis entre les communes composant la commission intercommunale.

Le Ministre de l'Intérieur fixe les règles suivant lesquelles s'effectue la répartition de ce personnel.

Les agents qui refusent d'accepter dans le délai d'un an l'intégration dans le cadre communal sont considérés comme démissionnaires.

La situation des agents temporaires est réglée par arrêté royal.

Les situations acquises pourront être maintenues pendant une période transitoire à déterminer par le Roi. En cas de contestation, le Ministre de l'Intérieur statue.

1<sup>er</sup> février 1966.

onderstand en op 1 juli 1971 in de gemeenten waar in het hulpbetoon voorzien wordt door een vereniging van gemeenten opgericht overeenkomstig artikel 4 van de wet van 10 maart 1925.

De toepassing ervan wordt beperkt tot de gemeenten met minder dan 100 000 inwoners. Een in ministerraad overlegd koninklijk besluit zal de toepassing ervan afzonderlijk of gelijktijdig kunnen uitbreiden tot de overige gemeenten zodra de hervorming van het ziekenhuisregime zulks mogelijk maakt.

#### HOOFDSTUK XIV.

##### Overgangsbepalingen.

###### Art. 53.

De mandaten van de leden van de bestaande commissies van openbare onderstand vervallen op 30 juni 1965.

Gedurende het eerste halfjaar van 1965 zullen die commissies de bevoegdheden van de door deze wet opgerichte commissies voor maatschappelijk hulpbetoon uitoefenen.

###### Art. 54.

De overgave van de goederen en van het archief van de gemeentelijke en intercommunale commissies van openbare onderstand aan de gemeenten en verenigingen van gemeenten wordt geregeld bij een koninklijk besluit ter uitvoering van deze wet.

De regelmatig benoemde personeelsleden van de commissies van openbare onderstand worden in dezelfde functies overgenomen door de gemeenten; zij behouden, ten persoonlijke titel, hun graad, hoedanigheid, jaarwedde en de voordelen die hun waren toegekend.

De personeelsleden van de intercommunale commissies van openbare onderstand waarvan de activiteiten overgenomen worden door de gemeentelijke commissies voor maatschappelijk hulpbetoon, worden verdeeld over de gemeenten waaruit de intercommunale commissie samengesteld is.

De Minister van Binnenlandse Zaken bepaalt de regelen volgens welke die verdeling van het personeel geschiedt.

Le personeelsleden die binnen de tijd van één jaar hun opneming in het gemeentelijk kader weigeren, worden als ontslagnemend beschouwd.

De toestand van de tijdelijke personeelsleden wordt geregeld bij koninklijk besluit.

De verkregen posities kunnen behouden worden gedurende een door de Koning te bepalen overgangperiode. In geval van betwisting beslist de Minister van Binnenlandse Zaken.

1 februari 1966.

J. MICHEL,  
J. POSSON,  
C. DECKER,  
A. CLAEYS,  
A. SAINTRAINT,  
G. GRIBOMONT.